

ВНАТРЕШЕН ПАТНИК

Списание на студентите при
Филозофскиот факултет

10

ЈУБИЛЕЕН БРОЈ

DISCOTEQUE MUSANDRA

GREATEST FUN

Секоја среда: СТУДЕНТСКА ЗАБАВА

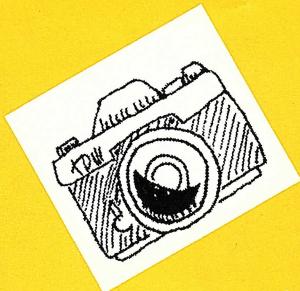
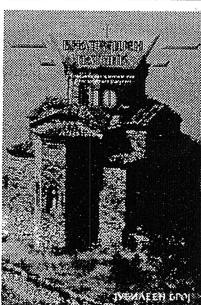

Фото 2002

За студенти 20% љойуси

Локација: бул. "Партизански Одреди" бр. 27
тел: 12 - 13 - 03

СОДРЖИНА

ВНАТРЕШЕН ПАТНИК декември 1997

Издава:

Сојузот на студентите при
Филозофскиот факултет -
Скопје
ул. „Крсте Мисирков“ б.б.
ж. с-ка 40100-678-39981
тел. 116-520 локал 230

Уредништво:

Александар Јосифоски
Оливер Бакрески
Билјана Анакиева
Светлана Аранѓеловиќ
Игор Горески

Соработници:

Лидија Т., Миланчо М.,
Трајче А., Катерина М.,
Соња А., Деан И., Коце С.,
Љубица С., Гоце М., Рената П.,
Елена Б., Љупка В., Ленче С.,
Гордана А., Виктор Г., Зоран В.,
Игор В., Катерина Д.,
Роберт П., Оливер С., Драган З.,
Елена М. и Дејан Ј.

Техничко уредување и компјутерска обработка: ЕИН-СОФ

Печати: МНИП „Растер“ - Прилеп

Тираж: 1.500 примероци

Според мислењето на
Министерството за култура на Р.М.
број 08-2765/2 од 14.04.1995, за
списанието Внатрешен Патник се
йпака ѹовласиена даночна стапка.

Првиот број на списанието Внатрешен
Патник излезе од печат во мај 1995 г.

Покровител:

ЈУБИЛЕЈ

16 Декември - ден на Филозофски факултет 5

ИСТОРИЈА

Успехот во тајната на јазолот во Гордион 6

ИСТОРИЈА

Наместо академски осврт 8

СОЦИОЛОГИЈА

Улогата на семејството - денес 9

ПЕДАГОГИЈА

Улогата на семејството врз успехот на ученикот 10

ПЕДАГОГИЈА

Како да ги тренираме строгите професори 11

ДЕФЕКТОЛОГИЈА

Компензаторен развој на слабовидните деца 12

ДЕФЕКТОЛОГИЈА

Слушен апарат 14

ФИЛОЗОФИЈА

Материјалност или духовност 16

ОДБРАНА

Смртоносен дожд - касетни авиобомби 18

ОДБРАНА

Запис од практичната настава на студентите на институтот за одбрана 20

СОЦИЈАЛНА РАБОТА

Состојба на промените 21

ИСТОРИЈА НА УМЕТНОСТА

Циклус велики празници: Распетие Христово 22

РЕПОРТАЖА

Фиренца - градот на Данте 24

МИСТЕРИИ

Во потрага по златниот град 28

ЕКОЛОГИЈА

Озонот и неговото значење 31

НОВИ КНИГИ

Иван Микулчиќ: Средновековни градови и тврдини во Македонија 32

ФУНДАМЕНТИ

Дрогата - проблем на личноста но и на општеството 34

ФУНДАМЕНТИ

Што е вљубеност? 35

АСПЕКТИ

Како да ги составите деловите на срцето скршено од љубовта 36

АСПЕКТИ

Десет совети за животот и љубовта 38

КОЗМЕТИКА

Шминка спрема личност 40

МОДА

Разговори за модата: Хумор или бизнис 42

ВО СЛОБОДНО ВРЕМЕ

Неколку начини на приготвување на кафе 44

СПОРТ

Женскиот ракомет најдобар Македонски амбасадор 45

АСТРОНОМЕРОЛОГИЈА

Што ме чека следниот месец? 48

КРСТОЗБОР

..... 50

ШТО САКАВ ДЛЯ КАЖДАЛИ?

Почитувани колешки и колеги,

Со задоволство можеме да констатираме дека нашето заедничко списание "Внатрешен патник" го дочека својот прв јубилеј, излезе неговиот десетти број. Кога во мај 1995 година излезе првиот број на списанието, тоа беше мало по обем и имаше мал број на соработници. Меѓутоа, со текот на времето, особено по започнувањето со бесплатно дистрибуирање на списанието до студентите, тоа сè повеќе се популаризираше и се зголеми интересот на студентите за објавување на свои текстови во него. Квалитетните и интересни текстови кои Вие ги доставувавте овозможија излегување на "Внатрешен патник" континуирано во текот на изминатите две години. Интересните содржини застапени на неговите страници го направија нашето списание едно од најчитаните на Универзитетот. Се надеваме дека нашата соработка, како и досега, и во иднина успешно ќе продолжи, што ќе овозможи понатамошно излегување на списанието.

И на крајот, да му посакаме уште многу јубилеи на нашето списание.

Од уредништвото

16 ДЕКЕМВРИ - ДЕН НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ

На 16 декември 1997 година на Филозофскиот факултет свечен беше одбележан јубилејот "16 Декември - Ден на Филозофскиот факултет. Со почеток во 12 часот во големиот амфи-театар се одржа свечен собир на вработените. Ним најпрвин со поздравен говор им се обрати деканот проф. д-р Трајан Гоцевски. Потоа беше извршена промоција на зборникот: "Љубен Лапе - живот и дело" од страна на раководителот на Институтот за историја, проф. д-р Димитар Димески. Покрај вработените на факултетот, на промоцијата на зборникот присуствуваа и членовите на семејството на Лапе.

Следеше промоција на книгата "Смислата на доблеста" од

проф. д-р Ферид Мухиќ. По извршената промоција од страна на проф. д-р Вера Георгиева и проф. д-р Коле Јовановски гостите ги поздрави и авторот. Свечениот собир заврши со коктел.

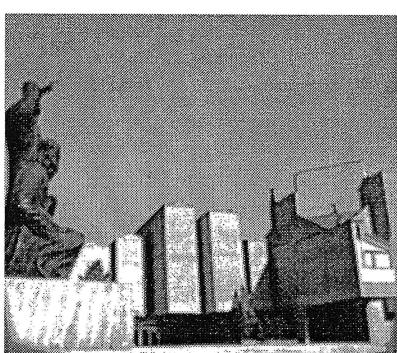
Не случајно 16 декември е избран за ден на Филозофскиот факултет. Имено на тој датум во 1946 година, всушност започна со работа првата високообразовна институција во нашата земја, со што беше отворен процесот на формирање на другите факултети.

На одбележувањето на овој јубилеј му претходеше еден значаен настан. На 15 декември 1997 година започнаа предавањата по специјалистичките студии за мир и развој под раководство на проф. д-р Олга Мур-

цева-Шкариќ. Овие студии се први од таков вид во нашата земја.

На сите вработени и студенти на Филозофскиот факултет нека им е честит јубилејот.

*Сојуз на студенти на
Филозофски факултет*

УСПЕХОТ ВО ТАЖНАТА НА ЈАЗОЛОТ ВО ГОРДИОН

Откако во април 334 година п.н.е. ја напушти македонската престолнина Пелла, Александар Македонски за не полна година ги порази Персијците кај реката Граник, ослободи многу малоазиски градови и во февруари 333 година п.н.е. пристигна во старата фригиска престолнина, Гордион, во која се наоѓаше волшебно врзаниот гордиев јазол. Самите отвесен дека се наоѓа пред огромна победа или пак пораз, ќе се обиде да го одврзе јазолот со кој е врзана товарната кола на кралот Гордиј со која влезе во градот и стана крал на Фригија.

Во Гордион, кај Александар Македонски дојдоа пратеници на Атињаните со барање да ги ослободи заробениците што ги поведе со себе. Атинските заробеници му служеа на Александар како виза за лојалноста на Атина спрема него и македонската држава, бидејќи во Атина, Демостен и неговите приврзаници полека но сигурно ја наметнуваа својата поли-

Александар Македонски

тика меѓу Атињаните, омраза и непослушност спрема Александар Македонски. Но, во моментот кога во Гордион се наоѓаат пратениците на Атињаните, доби информација дека тие воспоставиле добра и пријателска преписка со Персијците. Поради тоа ги одби барањата на пратениците со изговор дека му се потребни за идните походи што претстоеле во близка иднина. Сè додека ги има

атинските заробеници, дотогаш ја осигурува Македонија и неговиот поход од подмолен удар од зад грб.

Иако наскоро во Гордион пристигнаа оженетите војници кои беа заминати дома на заслужен одмор, истиите со себе доведоа уште тричетири илјади војници регрутни, сепак, Александар Македонски се плашеше од зајакнувањето на антимакедонската струја во градот. Ги презеде сите мерки не дозволувајќи да дојде до распламтување на ваквата непријателска струја.

Согледувајќи ја потребата од зголемувањето на моралноста и самодовербата кај своите војници, а истовремено да го доведе и неутрализира антимакедонските струи во Гордион и пошироко изјави дека ќе ја проба својата среќа, да го одврзе јазолот - портата за освојување на Азия. За ова еве што вели Аријан: „Кога Александар дошол во Гордион, најголема желба му била да се

качи во градот и да ја види таа товарна кола и јажето заврзано за јаремот на колата, бидејќи се раскажувало дека со Азија ќе владее оној, кој ќе го одврзе јазолот. Тоа јаже од дренова кора било така заврзано да краевите му биле внатре завиткани и не можеле да се гледаат".

Дојде денот. Пролетта го меше Александар Македонски да ја проба среќата, бидејќи пролетта е врата за добри и топли денови погодни за продолжување на походот. Обидот на Александар заврши со успехот за кој сите извори нè упатуваат на тоа. Но сепак, начинот на извршувањето ни се дадени повеќе варијанти. Првата најприфатена варијанта од страна на научниот свет е како што вели и Аријан: „Александар не знаел како да го разврзе тоа јаже, а се плашел дека неговиот неуспех можел да предизвика лош впечаток кај посматрачите. Некој рекол дека Александар замавнал со мечот и го пресекол јажето“. Приближно исти се вестите што ни ги дава

и Плутарх, кој пак вели: „... Александар, не знаејќи како да го одврзе јазолот, јажето го пресекол со својот меч по што од него се појавиле многу краеви“.

Покрај ова Плутарх нè известува дека според Аристобул, Александар Македонски „го разврзал сосема едноставно: тој само го извлекол клинот од рудата со кој ременот бил прицврстен на јаремот и така полека го свлечкал јаремот од колата“. Слична на оваа е и веста на Аријан, кој вели: „Но еден друг човек, кој тогаш се наоѓал покрај Александар, рекол дека Александар го извлекол јазолот од рудата на теретната кола. Бидејќи тоа бил дрвен клин забоден низ јаремот и рудата, кога Александар го повлекол, јаремот се ослободил и јажето само се одврзalo“.

Од претходно кажаното можеме да заклучиме дека „преданието“ со текот на времето се уништуваше, па затоа вешто беше заштитуван од гордиевите свештеници а и

оние што се обидуваа, пристапува со респект, не осмелувајќи похрабро да пристапат кон теретната кола и јазолот врзан за неа.

Александар Македонски смело пристапил кон „преданието“. Знаејќи дека поседува бујна нарав, можеме слободно да кажеме дека јазолот го одврзал, т.е. го пресекол со меч. Со тоа го искористил недостатокот на преданието, не беше пропишан начинот на пристапување и одврзување на јазолот. Исто како што недостасува и во устојувањето на јајцето од страна на Христофор Колумбо.

Со одврзувањето на Гродиевиот јазол Александар Македонски го отвори патот за освојување на азиските земји.

На крајот, ќе завршиме, преданието на Гордион му го отвори патот за успех, а пак, едно друго предание ќе го уништи неговиот успех, односно живот. Но, за ова во некоја друга прилика.

Коце Стојменов

Походите на Александар Македонски

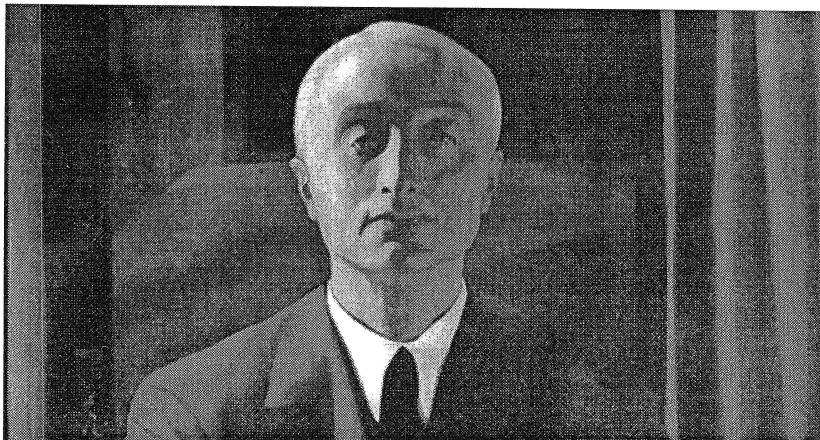
НАМЕСТО АКАДЕМСКИ ОСВРТ

На 1 Октомври во дворот на црквата "Св.Спас" се одржа промоција на книгата "Москополски Зборник - прошлки житија на светците" прва од збирката "Miscellanea Byzantino - Macedonica" од сега веќе покојниот проф. д-р. Христо Меловски.

По тој повод во деветтиот број на "Внатрешен патник" на страница 7 излезе натпис под наслов "Наместо промоција" од нашиот колега Трајче Арсов. Тој во него се обидува да ни ја доволи атмосферата од оваа промоција. И се било во најдобар ред доколку тој Трајче, само од нему познати причини, во гореспоменатиот текст не се служи со ноторни невистини и произволни оценки. За жал на Трајче, а за среќа на вистината на оваа промоција присуствуваа и други студенти освен него меѓу кои и авторите на овој текст.

Во меѓусебниот разговор со повеќето од присутните наши колеги истите не искажаа негативни оценки за промоцијата. Позитивни оценки за промоцијата може да се прочитаат во повеќето јавни гласила меѓу кои посебен осврт кон промоцијата даваат "Пулс" и "Македонско сонце", а исто така се подготвува и специјална документарна емисија на А1 телевизија. Па оттука во интерес на вистината решивме да одговориме на исказите произволни оценки од страна на нашиот колега.

Наместо да се задржи на големото значење што го има ова по многу нешта капитално дело за македонската и воопшто словенска историографија, нашиот колега се обидува да направи една комична репортажа од промоцијата. Организаторот се потруди целата про-

моција да помине во извонреден амбиент и беспрекорна организација која долго ќе остане во нашите сеќавања, освен нашиот колега Т.Арсов кој вели: "ќе се потрудам оваа промоција што е можно посекоро да ја заборавам".

Промоцијата беше испреплетена со изведба на барокна музика од студентите од ФМУ. Зачудува забелешката на Т.Арсов кој вели: "музиката и не одговараше на времето... од кое потекнува зборникот". Имено мораме да споменеме дека промоцијата беше и во чест на препрано починатиот проф. Меловски кој свиреше на повеќе инструменти и беше голем љубител на барокната музика.

Тоа што Т.Арсов вели дека: "повеќето од присутните веројатно дури и не го познаваа проф. Меловски", претставува најблаго речено произволна и шарлатанска оцена бидејќи проф.Меловски како голем и широк човек имаше многу пријатели, а исто така повеќето од присутните беа научници кои можеби не лично, но секако според неговите трудови и повеќе од добро го познаваа.

Однесувањето на присутните според Т.Арсов било "во рамките на

однесувањето на еден типичен сноб." А на промоцијата беа присутни двајцата проректори, повеќе универзитетски професори особено од Филозофскиот факултет и Институтот за историја. Зарем сите овие личности од академскиот врв на Р. Македонија се однесуваат како снобови.

Притоа Т.Арсов вели и дека немале "чувство за сакралност на објектот", па не се стеснувале да запалат цигара. Со ова тој докажува дека не ја познава историјата на македонскиот народ. Тој заборава дека во минатото редовно на поважните верски празници во дворовите на црквите се организирале народни ручеци и прослави на кои секако дека се пиело тутун.

На крајот од својот текст нашиот колега Т.Арсов самиот докажува дека не го памети проф. Меловски, со тоа што го нарекува старец. Ние, најголемиот дел од студентите кои ја имавме таа привилегија да ни предава вечно младиот професор Меловски, ќе го памтиме како голем педагог и даскал, човек со ведар, насмеан и пред се млад дух.

Оливер Стапојоски
Драган Зајковски

Улогата на семејството - денес

Човековата егзистенција и човековата дејност се одвива во рамките на разните групи.

Семејството е една посебна социолошка категорија која се разликува од другите по една посебна комбинација на врски и функции на чија основа настапува и се развива. Семејството истовремено е биолошка, биосоцијална, социјална и економска заедница. Социјалните односи во семејството опфаќаат многубројни негови функции, меѓу кои најважно е неговата задача да ги развие индивидуалните, моралните и психичките особини на личноста, да ги развие социјалните компоненти.

Индустријализацијата, економското ослободување на жената, претворањето на семејството од произведувачка во потрошувачка заедница постепено ја укинува старатата содржина на семејството од произведувачка во потрошувачка заедница и создава едно модерно се-

мејство. Современото општество не доведува до дијалектичко надминување на патријархалното семејство и негово заменување со семејство, чија што основа е индивидуалната полова љубов и рамноправноста на сопружите, а не приватна сопственост. Овие две компоненти на семејството - љубовта и рамноправноста на членовите - укажуваат на тенденција за јакнеене, а не слабеење на брачните односи.

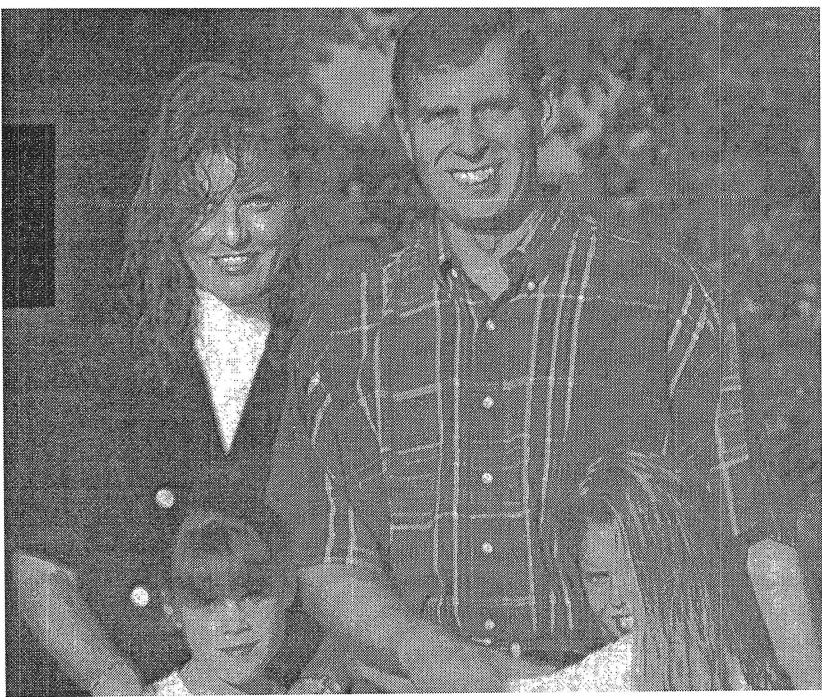
Со промената на економската структура и на општествените односи, се менуваат и семејните односи во нашата земја така што проблемите на семејството и семејните односи се јавуваат во една нова светлина. Економско - политичката рамноправност на жената, а се пред нејзината афирмација имале одлучувачка улога во промена на семејните односи. Посебно значење во промената на семејните односи имале законските прописи од областа на семејното право со кои се укинати старатите партијархални односи. Со тие

законски прописи се прокламира моногамијата, слободно склучување на браковите, еднаквоста на мажот и жената во бракот и еднакви права и должности на двата родители.

Општествениот развиток ги разнишал патријархалните односи во семејството. За криза на семејството можеме да зборуваме само во таа смисла што кај нас од подолго време се доживува преоѓањето од неговиот понизок степен кон повисок. Иако патријархалиот морал одиграл позитивна улога во создавањето единство и строго покорување на старешините во времето кога се работело со примитивни средства, во изменети услови тој станува пречка за натамошниот развиток поради упорното задржување на старите традиции и обичаи. Несфаќајќи ги општествените промени, мнозина изјавуваат дека семејството пропаѓа затоа што се рушат неговите патријархални темели. Секако дека промената на брачните и семејните односи, со кои треба да се со владаат објективностите, материјалните пречки, зафаќаат долг историски процес кој со себе носи и внатрешни судирања што доведуваат до индивидуални проблеми (разводи на бракот, вонбрачни деца) кои добиваат карактер на општествени појави. Но семејството не може да се врати назад. Никој веќе не може да бара семејството да ги врши оние функции кои некогаш ги имало.

Иако квалитативната промена на семејните односи не е завршена, можеме да кажеме дека се наоѓаме во текот на нејзиното извршување, а колку сме посвесни за законитостите на тој процес, толку повеќе можеме да го забрзаме, а неговото реализирање ќе биде по малку болно.

Катерина Миник

УЛОГАТА НА СЕМЕЈСТВОТО ВРЗ УСПЕХОТ НА УЧЕНИКОТ

Kога се зборува за проблемот на успехот на учениците погрешно е во најголем степен да се свртиме кон семејството во кое живее и се формира младата личност. - Семејството е примарна човекова заедница, и општествена институција која е стара колку и човековиот род. Семејството е незаменлив фактор во воспитанието и образоването на младата личност. Затоа се тврди дека "родителскиот дом" е природна школа, а родителот "прв учител" или родителскиот дом е темел на вистинско воспитание и образование.

Традиционалните педагошки сфаќања и нејзините емпириски истражувања укажуваат дека во сестраниот развој на личноста на детето, за неговиот физички, психички и емотивен живот значајна улога има семејната средина.

Во најраната возраст т.е. во најпластичниот период од неговиот развој влијанието на семејството е од примарно значење, за нормален психички развој на детето му се потребни двајца родители.

Непотполната интеграција на семејството предизвикува и остава тешки последици - трауми во психичкиот развој при формирањето на личноста на детето. Затоа кај по-голем број деца подоцна се јавуваат аномалии, манифестирали како асоцијални однесувања, деликвенција, агресивност и сл. Кај повеќето се регистрирали од непотполно семејство, а во прв ред семејства со нарушиени семејни односи.

Така значајното подрачје од животот на човекот е истовремено значајно подрачје и на педагошкото делување.

Таквите истражувања покажуваат дека меѓу успехот на учениците и семејната средина постои одредена интеграција што зборува за силно влијание на родителите врз нивните деца. Затоа со право можеме да кажеме дека семејството е само еден од различните облици на заеднички живот и здружување на лубето во групи. Една од основните карактеристики на семејната заедница е тоа да семејството ги задово-

ности какви што се воспитните можности на семејството. Тоа има оптимални средства за формирање на личноста и насочување на развојот на своите деца. Меѓу можните разни начини и облици за обавување на воспитната функција, се уште е најдобро воспитанието во рамките на семејството. За да ја освои својата улога за подобар успех семејството треба да задоволи и одредени услови:

1. Педагошки квалитети на родителот;
2. Добри економски услови;
3. Организација на семејниот живот;
4. Правилна структура на семејството.

Непознавањето на основните педагошки принципи, погрешните ставови и постапки на родителите, нивните сопствени психички пореметувања, можат негативно да влијаат врз развојот на детето.

Правилното воспитание бара озбilen, природен и искрен однос. Успешното обавување на воспитната ф-ја не зависи од субјективната подготвеност на родителите туку и од нивната адекватна образованост т.е. подготвеноста за таква улога.

Значи ни една општествена установа, не може да го замени семејството во неговата основна функција емотивно сврзување и формирање на членовите од семејството.

"Родителите (учителите) не треба да ги учат децата со забрани и дозволи; тие мораат да им всадат уверување дека се она што го прават има одредена смисла".

-Ерик Ериксон

Ленче Стоиловска

ли најразличните потреби на своите членови: стан, храна, образование, општествен живот, безбедност, работа, разонода, љубов. На семејството му припаѓа најзначајно место во воспитанието и образоването на младата личност. Скоро ниеден друг облик на воспитна институција не располага со вакви воспитни лич-

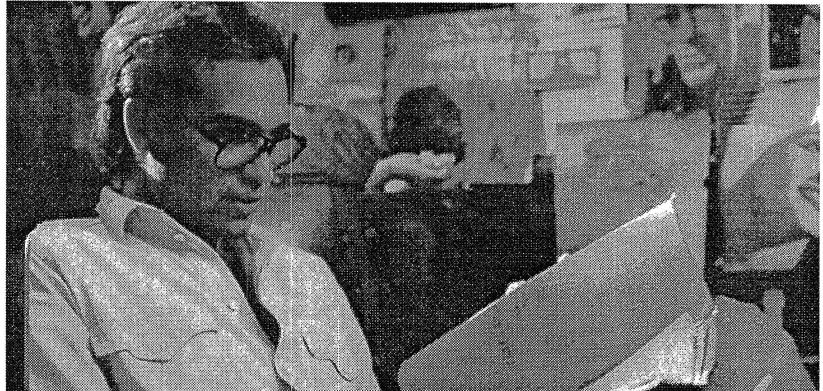
КАКО ДА ГИ ТРЕНИРАТЕ СТРОГИТЕ ПРОФЕСОРИ

Aрогантен и строг, шкрт на зборови, неспремен да охрабри. Секогаш спремен на сарказам, како да го забавува тоа што ги малтретира студентите, како да се воздигнува со тоа што внесува страв во групата.

Дали би сакале такви професори, и дали ние би биле такви професори? Секако не.

На понекогаш се прашуваме дали тие се такви и во семејството во односите со своите деца? Малубројни се оние наставници кои со своите студенти се строги, а во фамилијата попустливи. Но има и такви која можеби е последица на нивната немоќ дома да воспостават ред и строгос а успеваат да го одржат и на работа. Тоа е одраз на нивната психолошка структура, нивните принципи или прифатениот модел на воспитување пренесувајќи го по-грешно на оние кои го слушаат.

Несогласувањата на релацијата професор - студент секако не се нерешливи. Понекогаш недостасува само малку повеќе разбирање од двете страни за да функционира се на вистински начин. И оние кои се престрени имаат некоја цел, само што тежнеат кон некоја железна дисциплина, со која постигнуваат пред се конфор во својата настава, бидејќи многу полесно е да се работи во група каде сите "глумат" дека внимателно слушаат или барем не му сметаат на професорот, а напротив умираат од досада. Така тие се одржувањето на строгата дисциплина не мораат да размислуваат или да се грижат поединечно за секој или за функционирање на групата. На тој начин тие својата функција ја сведуваат на едноставно техничко ниво. Тие се предавачи, студентите слушатели, наставниците пренесу-

вачи, студентите примачи на информациите, значи една класична настава, со невнесување на нешто ново и интересно.

Ова особено сме го осетиле во средните училишта, пред се во средните стручни училишта, поради што некои професори во текот на своето образование стекнале мало педагошко - психолошко и методично знаење па секогаш не се снаоѓаат во отворена комуникација. Затоа некои професори својот позив го сваќаат како идеална прилика за "тренирање на строгоста". Тие едноставно имаат потреба од авторитет заснован на страв а со тоа да обезбедат за себе чувство на важност или моќ. Некои од нив скоро уживаат во стравот на своите потчинети. Меѓутоа, ваквиот строг став може да биде и одраз на системот на вредности на тие луѓе или воспитните принципи кои од кој знае кои причини ги усвоиле или за нив се определиле. Со таквите професори обично нема потреба за комуникација или во неа не се снаоѓаат па со ваквиот став ја оневозможуваат.

Ние младите луѓе по природа, поради своите години сме против било какви забрани и ограничувања особено ако се искажуваат на премногу авторитативен начин. Спонстани, разиграни, што е сосема во

склад со младоста, забраните од својот строг професор ги доживуваме многу тешко. Во ваквите ситуации често младите луѓе се чувствуваат обезвреднето и инфиериорно, што значи неподносливо. Тие забраните можат да ги прифатат едноставно ако им е јасна нивната цел, ако им се објасни на начин кој за нив е прифатлив или ако забраните ги стават личности во кои веруваат и кои ги прифаќаат рамноправни на себе.

Ако професорите во училиштето поседуваат сличен авторитет како и родителот тогаш учениците кои имаат проблеми со своите родители, бурно реагираат и на забраните кои им ги поставуваат во училиштето.

Па затоа, тоа може да биде доста комплексен проблем. Мора да се помогне во такви ситуации. Треба да се бараат интервенции од родители, училишниот психолог а многу корисен е училишен социолог. Меѓутоа најголем број ученици па и студенти проблемите во односот со строгиот професор наоѓаат начин сами да го прејдат. Но секако таквиот проблем е задача на самото училиште, најпрво да ги открие таквите професори и да го реши проблемот, а што се однесува до студентите изгледа за нив проблемот останува отворен.

Лидија Тасева

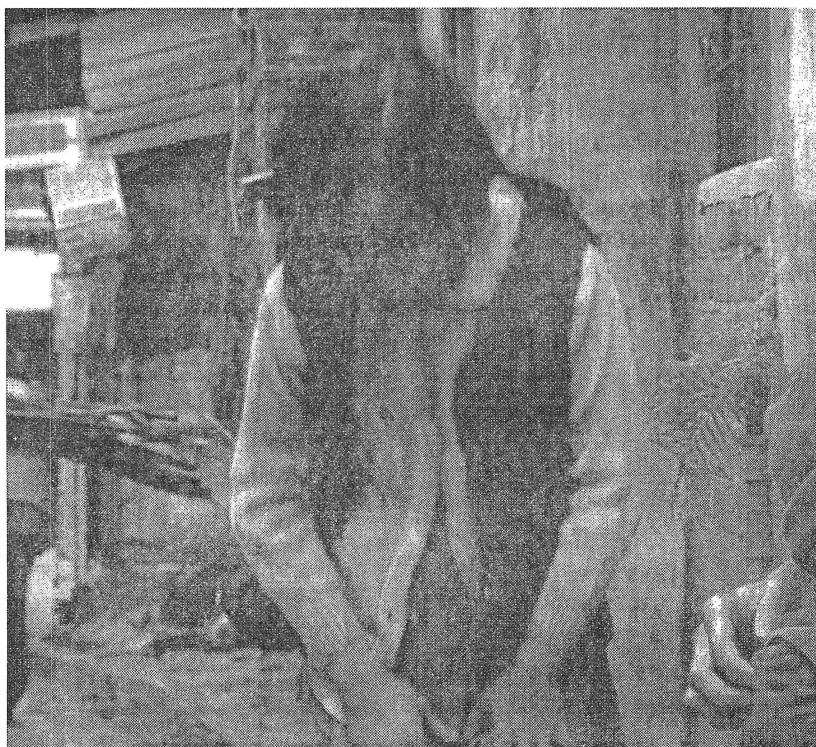
КОМПЕНЗАТОРЕН РАЗВОЈ НА СЛАБОВИДНИТЕ ДЕЦА

Развојот на децата со оштетен вид се одразува во два правца: од една страна се приметуваат негативни последици во развојот на оштетувањето на видот, а од друга страна во тек на воспитанието и образоването никнуваат и се развиваат компензаторните процеси, се мобилизираат заштитните средства кои го спречуваат негативниот тек на развојот и помагаат во нормализација на активноста на централниот нервен систем. Познато е дека човечкиот организам располага со големи резервни потенцијали за развој, кои во нормални услови на живот и работа не се реализираат во целост. Во кората на хемисферите на големиот мозок кај човекот постои богат и разгранет систем на нервни врски. Во тек на наставата и под влијание на искуството, нервните врски се менуваат, стануваат посложени, поподвижни и посестрани. На тој начин се прошируваат сознajните можности и се зголемува способноста за учење кај децата со оштетен вид. Развојот на компензаторните процеси овозможува надминување на негативните последици од оштетените функции и го нормализира развојот на децата. До реорганизација доаѓа како на сметка на други сензорни функции (слушај, тактилни, мускулни и др.) така и на сметка на користење на повисоките форми на сознajната дејност. При тоа големо значење имаат собранныите знаења кои помагаат да се пополнат празнините во визуелната перцепција. Исто така зголемувањето на визуелните можности се остварува и со користење на оптички корективни средства. За разлика од другите сетила, визуелниот систем

располага со големи можности за компензаторен развој кои при нормален вид по правило не се користат или во случај на потреба се користат само делумно. Во зависност од стекнатото искуство и знаења се создаваат реорганизации од различен вид, кои овозможуваат повторно воспоставување и подобрување на недоволно развитиите функции. Процесот на компензација има специфични својства во развојниот период на слабовидните деца, бидејќи во оваа фаза од развојот многу функции на централниот нервен систем се уште се формираат; детскиот организам е пластичен и лесно се обработува. Функциите на централниот нервен систем кои се развиваат во процесот на адекватно образование и воспитание, во состојба се од корен да го изменат целиот тек на развој кај

детето, бидејќи притоа доаѓа до квалитетни промени во психичката активност на ученикот што ја зголемува способноста за учење.

Виготски сметал дека при формирање на психичките процеси треба да се има во вид зоната на најблискиот развој. Под ова тој подразбира позитивни перспективни можности на развојот во тек на наставата и воспитанието. Текот на развој кај слабовидните деца е подреден на исти законитости кои важат и за децата со нормален вид. Во врска со тоа, во принцип е задржана возрасната периодизација, законските односи меѓу процесот на развој и процесот на настава и воспитание. Кај слабовидните деца процесот на компензација се остварува во тек на наставата и зависи од содржините, методите и условите на наставна ра-

бота. Посебно треба да се истакне користењето на проблемска настава, бидејќи таа го помага не само свесното и целосно усвојување на знаења, умеенja и навики, туку и компензацијата на недостатокот на видот и сестран развој на личноста. Во тек на наставата се јавуваат нови психички својства кои го помагаат забрзувањето на темпото на развој кај слабовите деца, се формираат нови начини за совладување на знаењата и умеенјата и со тоа ја подобруваат дејноста на визуелниот систем.

Така на пример се зголемува перцептивната способност; се подобрува бинокуларниот вид кој овозможува перцепирање на тродимензионалниот простор од далечина; се подобрува просторниот вид и се зголемува видното поле и работата на моторните функции на очите, се зголемува моќта на забеле-

жување и подобрува ориентацијата во простор. Развојот на сознајната дејност кај слабовидите ученици и нејзиното богатење со знаења и умеенја, позитивно влијае на текот на целокупниот психички развој. При тоа од големо значење е односот кон слабовидите во училишниот колектив. Во тек на наставата и воспитанието кај децата се формираат социјални мотиви и потреби кои влијаат на развојот на мислењето, говорот и други форми на психичка активност. Општествено условениите социјални мотиви на дружење кај слабовидите ученици со своите врсници и возрасни ја сочинуваат движечката сила за развој на свеста и личноста во целина. Сé тоа доведува до нормализација на развојот кај слабовидите. Со правилен период кон децата со оштетен вид кај нив создаваме чувство на рамноправни членови во ученичкиот колектив и пот-

тикуваме нови стимули за успешно усвојување на знаења и умеенја.

Треба да се има во вид дека семејството е значаен фактор во процесот на компензаторен развој на слабовидите деца. Понекогаш ситуацијата во која се наоѓа слабовидното дете ја отежнуваат самите родители, бидејќи не го познаваат карактерот на оштетувањето на видот и карактеристиките на таквото дете, сметаат дека нивното дете е поинакво од другите и тој проблем го решаваат на свой начин. Така едини ја занемаруваат попреченоста и поставуваат барања пред своето дете кои ја надминуваат неговата моќ. Во нејзиното дете се затвора со сид за самоодбрана и се повлекува ментално зад тој сид. Други родители го прават спротивното. Тие своето дете го заштитуваат премногу и го чуваат како под "стаклено своно". Така тие несвесно формираат дете кое е срамежливо и не самостојно. Од друга страна и самото дете увидува дека се разликува од другите деца, бидејќи родителите со него поинаку се однесуваат и повеќе го заштитуваат отколку неговите браќа и сестри; на нив им се забранува да го работат она што го работат другите деца со нормален вид; тоа доаѓа на прегледи на видот, се подвргнува на долгa, непријатна и тешка терапија.

Во период на пубертет чувството на тешкотија се зголемува и го принудува слабовидото дете сите насобрани проблеми да ги решава на сопствен начин. Тоа претставува потенцијална опасност некој од овие деца да тргнат по погрешен пат, кон девијантно однесување.

Превод: Соња Андоновска

Литература: Dikić, S (1991):
Metodika vaspitno-obrazovnog rada sa
slabovidim učenicima, naučna knjiga,
Beograd, str. 68-70

СЛУШЕН АПАРАТ

Служен апарат е секој оној уред кој допринесува за појачување на звукот во увото на слушателот.

Слушниот апарат е помошно средство кое дава можност на лицата со оштетен слух подобро да слушаат односно на лицата со оштетен слух треба да им овозможи социјален контакт со говорот.

Слушниот апарат е средство со чија помош до извесна мера се компензира изгубениот слух.

Слушниот апарат не го заменува слушниот орган или било кој негов дел, туку само го појачува звукот и ја зголемува неговата јачина.

Настанувањето на слушниот апарат до денешниот изглед има своя долгa традиција. Еволуцијата на различни направи за зголемување на звукот, датира уште од моментот кога луѓето станале доволно цивилизирани и сакале подобро да слушаат во услови на својата физичка старост и во услови на своето слушно оштетување. Значи, ГЛУВОСТА Е СТАРА КОЛКУ И ЧОВЕЧКИОТ РОД И ПОТРЕБАТА ЗА ПОДОБРО СЛУШАЊЕ Е СТАРА КОЛКУ И ЧОВЕШТВОТО.

Најстарите пишани податоци за примена на разни природни помагала за подобрување на слухот ги наоѓаме кај грчкиот лекар Гален, кој го описал животот и работата на сирискиот лекар Архиген, кој се обидувал да го "разбуди" слухот кај глувите со помош на јаки (силни) звуци. Со таа цел на увото односно ушниот канал на пациентите ставал труба. Трубата обично била направена од школки или пак рогови од вол или овен, чиј врв е отсечен за да може да се стави во увото. Овие природни средства имале иста задача, собирање на звуките кои требало

директно да се воведат во ушниот канал. Подоцна на овие природни апарати е додаван завршеток од смола, сребро, или некој друг материјал за да може подобро да се постават на увото.

Слушните апарати се делат на: апарати и направи за зголемување на звукот без механизам за зголемување на звукот и апарати кои имаат електричен погон за зголемување на звучната енергија.

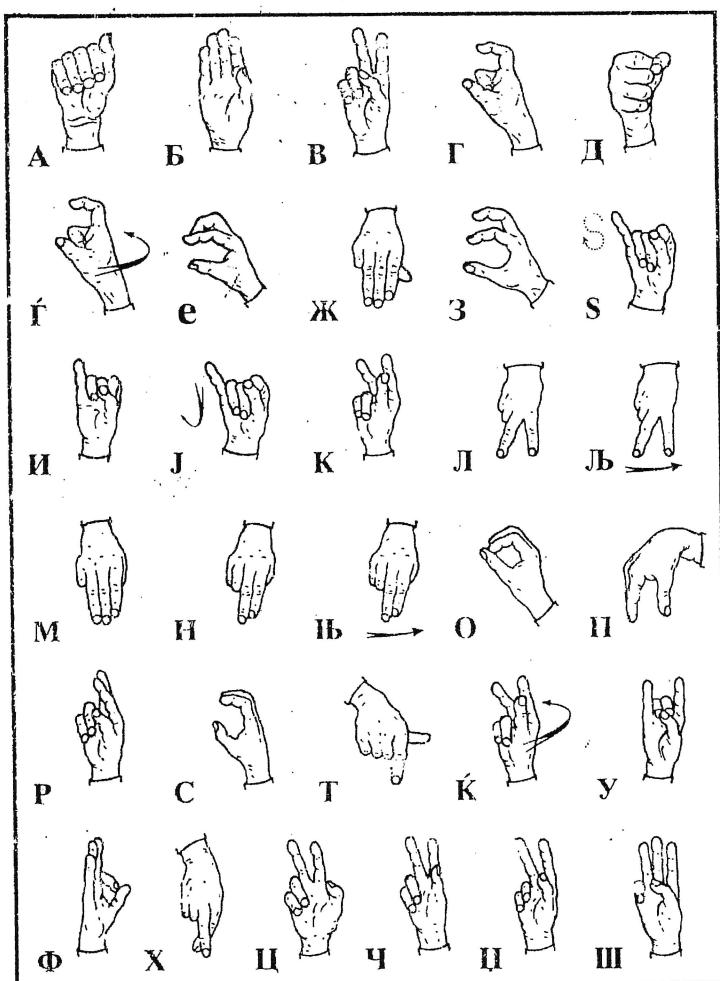
Со воведувањето на електричната енергија во слушниот апарат со цел да се зголеми акустичката сила над прагот на осетливоста на оштетеното уво, започнува нова

етапа во изработката на слушни апарати. Значи, задачата на слушниот апарат не е само собирање на звучни бранови од непосредната околина туку и нивно зголемување (појавување) по електричен пат.

Слушниот апарат е електрично помагало кое служи за појачување на звукот над прагот на слушните способности на неглувото лице за да може да го слушне оралниот говор на соговорникот. Како таков, има некои основни функции:

- амплификација (појачување) на звукот до таа граница,
- да наглувото лице го слушне говорот на соговорникот на пого-

ЕДНОРАЧНА АЗБУКА

лема оддалеченост;

- да го појача звукот над прагот на осетливоста на оштетеното уво, како би бил перцептебилен за корисникот;

- целокупната конструкција на апаратот да обезбеди максимално адекватна продукција на звук и орален говор;

- со својот механизам да обезбеди постојан биланс меѓу интензитетот на надворешниот звук и перцептивните можности на корисникот на слушениот апарат;

- да ги елиминира или да ги сведе во најмала можна мера сите шумови и пречки на неадекватната говорна продукција;

Секој слушен апарат мора да ги има четирите основно - технички компоненти:

1. Извор на енергија за напојување на целиот апарат;

2. Микрофон за прием на звукот;

3. Уред за појачување (амплификатор - потенциометар)

4. Слушалка со слушен умекот (школка или олива).

Спрема тоа, слушниот апарат има: ВЛЕЗ - ПОЈАЧУВАЊЕ - КОРЕКЦИЈА - ИЗЛЕЗ.

Имањето на слушен апарат не значи и можност за слушање, подобро кажано разбирање на туѓиот говор односно имањето на слушен апарат е само предуслов за учењето на слушање. Затоа, по одредувањето на слушниот апарат важно е:

- адаптирање за носење на слушниот апарат;

- учење за негово оптимално поместување на остатоците и можностите за слушање;

- учење за слушање говор - аудитивен тренинг.

Важно правило: АКО НЕМА ОСТАТОК НА СЛУХ, НЕМА НИ НЕГОВО ПОЈАЧУВАЊЕ, А СО ТОА НИ КОРИСТ ОД СЛУШЕН АПАРАТ.

Елена Банова

док. д-р Ристо Петров

3 ДЕКЕМВРИ - МЕЃУНАРОДЕН ДЕН НА ХЕНДИКЕПИРАНИТЕ

Дваесеттиот век со себе донесе големи промени во однесувањето спрема дел од човештвото кој пати од трајни оштетувања или поради губење на некоја од природните способности. Изолацијата и милосрдието и отстапија место на рехабилитацијата, со која, со помош на посебни знаења и методи, се поттикнува развојот на преостанатите способности и така се надополнува или ублажува недостатокот на видот, слухот, на дел од телото или на некоја функција на организмот.

Современата наука денес го свртува вниманието кон постојниот хендикеп, кој она што тавкото лице не може, во исто време и кој се она што тоа може да го работи и тоа приближно добро како и здравите луѓе. Благодарение на тоа, сè повеќе земе со хендикеп успеват да се образуваат и стручно оспособат, да ги развијат своите зачувани способности со кои ги надополнуваат или ублажуваат недостатокот и да се вклучат во животот како активни и самостојни членови на општеството.

ООН, нејзиното Генерално собрание со својата Резолуција 47/93 го прогласи 3 Декември за Меѓународен ден на хендикепираните.

Поводот, зошто токму овој ден е годишнината од усвојувањето на Светската програма на активности на хендикепираните од страна на Генералното собрание.

Целта е да се подигне степенот на познавање и разбирање на проблемите на хендикепираните лица и да се зголеми свеста за сето она што ќе се добие доколку хендикепираните се интегрираат во општествениот и економскиот живот на заедницата.

Институтот за дефектологија

на Филозофскиот факултет во Скопје активно се вклучи во акцијата за запознавањето и разбирањето на проблемите на хендикепираните лица во Република Македонија.

Последните две децении, ООН направи многу за признавањето на хендикепираните лица. Секако, преломен момент за ова беше прогласувањето на Меѓународната година на хендикепираните во 1981.

Новиот период ги потенцира способностите, ги промовира правата на хендикепираните, слобода на избор и полесни права. Тој поттикнува општеството да го подобри својот однос кон хендикепираните и да им помогне да ја преземат целосната одговорност како активни членови на општеството.

Сметаме дека полесно е да се надминат различните видови на хендикеп и нивните последици на развојот на личноста, отколку таврот на општествената неосетливост и одбојност спрема луѓето кои и покрај недостатокот или оштетувањето на некоја од природните способности не успеат да совладаат и научат различни знаења и вештини и да се оспособат за одредено занимање и истото да го извршуваат.

Најхумано и најскано е поради хендикепот односно намалените способности да се "отпише" човек и сето она што би можел тој да работи, или едноставно да се осуди на изолација.

Во колку им се пружи можност да покажат што можат, хендикепираните лица нема да бидат судбински хендикепани.

Подлогаш:

Елена Момирска

МАТЕРИЈАЛНОСТ ИЛИ ДУХОВНОСТ

*Човек - природа - оишишесиво
Дух - материја - негашивна иолишичка слобода*

Секојдневно зборуваме за се којдневни ситуации: човек - природа, човек - општество, материја - дух, итн.

Човек или бог, сам за себе и со себе интерпретира едно есенцијално прашање:

Кој човек, Што човек?

Идеализмот налага еден правец на анализа и синтеза, врз основа на тематизирање два трансценденти, Добро - Зло. Во контекст се надополнуваат источните религии кои својот став JING-JANG, всушност го покриваат преку нашето христијанско негирање на односот, човек - природа. Значи, несоодветно вреднувани компоненти а задржување на основниот принцип на вера.

Врз основа на емпирискиот начин на осознавање и класификацирање правиме дистинкција меѓу теолошкото, идеално и природното, правното, материјално.

Затоа без чудење ги гледаме заслепените индивидуи во најсиров материјализам без покритие за основните културни и духовни побуди.

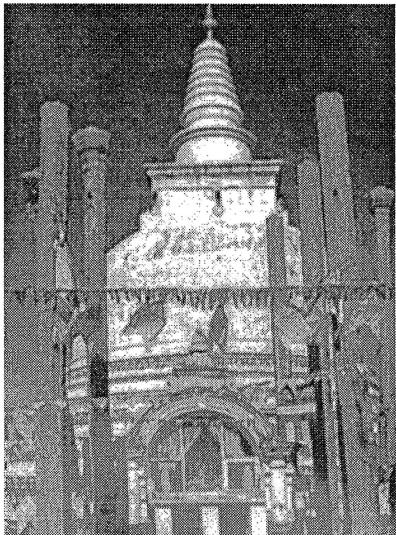
Ако минатото докажало една емпириска (до вчера) теорија, дека грдото е Зло а убавото Добро затоа што човекот се раѓа, твори и умира во занесеност (од материјален аспект), на ниво на единка и колектив во сообразие на скриена непредвидливост.

Религите од Исток, како што и самиот Хегел се залага за световен идеализам (тогаш размислуваме од теолошки аспект) па според нив се е бог, ти си бог.

Најголемата заблуда, како духовно - културна така и теолошка

е дистинкцијата на период пред христијанство и христијанство. Од аспект на други религии и општо - осознавачки, аксиолошкиот критериум и "ситните" детали се на повисоко ниво, особено определбата на HOMO SAPIENS највисока вредност, мудрост и продуховност, божји дар. (теолошки пристап кон анализа);

Саи Баба: "Бога барајте го во вас". Сличен е методот на христијанската религија во смисла "све-

тиот дух е во нас, и во се околу нас". (стегнат метод со рестрикции во пристапите).

Околу нас постои присуство и отсуство на етичкото и естетичкото вреднување, задоцнети или прерани интервали, всушност резултат на вештачката поларизација меѓу имплицитниот читател (осознавач) и поимот човек (практичар). Таа подделба - на културно ниво - на елита и маси, всушност е имагинарна идеја на довчерашните т.н. буржоаски семејства - материјалисти при пре-

минот во општествен (под) просек, социјална пресвртница во транзиција го доживуваат максимално исфростирано. Во поглед на филозофско - политичката детерминација пред преминот, т.н. "културни" семејства беа духовност со презир кон народните маси, а после општествениот премин тие се веќе приврзаници кон најсиров материјализам, отфрлени од општеството како исфростирирани единки кои живеат на "стара културна слава".

Ваквите опасни премини се доказ за анималноста на "масите" довчерашни исфростирирани а денес со длабоки конта и мобилна телефонија (како модерен симбол за распознавање на снобовите во едно карирano општество) веќе размислуваат за нормативна идеја и сеопшт принцип на вдахновеност. Значи каде лежи снобизмот и кои се поголеми снобови? (Ако условно земено, авторот не заземе страна поради погрешна класификација од имплицитниот читател, минувајќи низ опасност во истиот да се создаде фикција за субјективност).

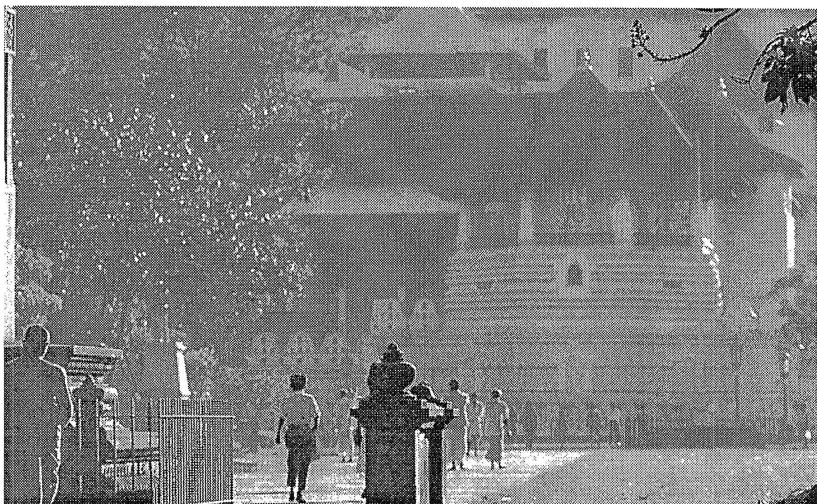
Значи, оправдано првите ќе ги напаѓаат Маркс и Сартр а вторите ќе ги оправдуваат.

Маркс: "Човекот е целина на општествените односи" (подбив или комплимент, за кого како).

Сартр: "Човекот е она што не е, а не е она што е".

Значи зборуваме за општествена отвореност и премин на состојбите една во друга (исто како што енергијата поминува од еден во друг облик а не се губи).

Световно - религиските фор-

ми на оптимизам според искуствената теорија се историска утопија.

Бердаев ја врзува негативноста за Ренесансата и Просветителството кога едностррана релација преовладува со човековиот ум.

Човековата историја говори за Доброто и Злото и од други аспекти. Во денешно време кога политиката и религијата се во секоја општествена пора се навраќаме на Т. Хобс и на идејата за модел позитивни / негативни политички слободи.

Исаја Берлин: "Сакам да испитам само две значења со суштинско значење, кои зад себе и пред себе имаат голем дел човекова историја. Прво од тие политички значења на неограниченост и слобода (иста смисла во двата збора) кои ќе ги - одејќи по многу претходници - наречам негативни значења, содржано е во одговорот на прашањето - во кое подрачје на субјектот - личност или група личности - треба да биде она за што е способен без интервенција од други личности?

Другото значење кое го нарекувам позитивно, содржано е во одговорот на прашањето - што или кој е извор на контрола или интервенција која може некого да натера да работи или да биде попрво ова отколку она". Каде лежи "либерализмот" на И. Берлин. Веројатно во не-

говата материјална непопреченост.

Енгелс: "Каква слобода, каков избор е тој, или да се согласам на бедните услови на капиталистот или да одам кај зверовите в шума, гладен и смрзнат."

Значи негативните политички слободи не беа открини во бившиот социјализам или пак нивото на интеграција со можниот радикализам, во капитализмот би се зголемило.

Анализирајќи го Маркс со неговите односи и процеси, навистина тие се воспоставени пред да се родиме и влијаеме, напротив тие влијаат врз нас пред да дојдеме во состојба ние да извршиме влијание.

Продавачите на "либерализам" треба да мислат на гладните, како што мислат на оние во PAL ZILERI и мобилна телефонија (достапност на либералната мисла).

Да развиваш "бизнис" во земја на производствени односи (од нив се опстанува) и во која нема објекти на стокова и парична размена т.е. трговија, значи да се изврши соодветниот процес со општествени блага. Знакот казниво се супституира со односот општествен капитал е еднаква на општествен криминал.

Механизмите на државата се во соодветност со нацрт планот за реализација на "утописката" програма т.е. тие претставуваат гаран-

ција за "личниот интерес" и егоизмот.

Значи презентираниве принципи како пософистицирани се исправни само во "рационалниот" однос: човек - држава - лична корист. Овде се губи духовната и теолошката исправност за "еднакви шанси за сите". Сепак, животот е непредвидлив, реакција на теолошката контрадикторност. "Граѓанското општество всушност е направено тие што го создале да ги експлоатираат тие што веруваат во него. Значи демократијата е лага како се друго што се случува во таа сфера во Македонија. Тие лаги ги слушаме секојдневно но не веруваме во нив "(Тони Науновски - "Помеѓу филозофското и политичкото" НИП "Ѓурѓа" 96 г.) Авторот на текстов во целост се согласува со горенаведениот цитат, затоа што е реалност.

Значи поимање: Духот е битие, бог е идеја, човек не е исто со човекот, т.е. идеалистичкото сфаќање во неговата емпирика се не-гира како недоминантно и само во смисла на апел за духовна толерантност, што не е точно.

Значи материјалниот анимализам всушност е единица на моралната дефиниција:

човек - нечовек т.е. човек - звер. Значи функционалноста на зверот - материјалист е оформување и оправдување на егоизмот во односот човек - општество во транзиција. Значи на ниво на изедначување и компарација на духовно прочистен без капитал и исфрустирана индивидуа - звер со криминал, или обратнопропорционално ако општествено - владеачката апаратура е во туѓи раце (позадинско влечење на куклените конци).

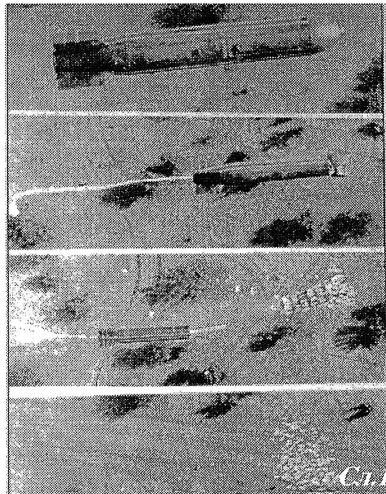
Жалосно за "еднаквите шанси" на волосот и логосот во интеропштествениот механизам.

Такви се раѓаме?!

Гоце Марков - Елиоӣ

СМРТОНОСЕН ДОЖД - КАСЕТНИ АВИОБОМБИ

Поучени од искуствата од Корејската и Виетнамската војна, за неефикасно дејство врз непријателски сили, како и слабата поддршка на јуришните воздухопловни сили што ја пружале на сопствените копнени трупи користејќи притоа класични авио бомби, го принудиле армискиот комплекс на САД да се ангажираат врз конструирање и развој на касетни авио - бомби. Овие бомби за првпат се употребени во Виетнамската војна, за уништување на непријателската жива сила на поголем простор на дејствуваја. Со разгорување на непријателствата и воените конфликти во Југоисточна Азия а пред се во Виетнам, касетните авио - бомби добиваат се помасовна употреба, која ќе стане видлива и во војните на Блискиот Исток, нападот врз Либија (1986 г.) и на крајот во Заливската војна. Како последица од процесот на усовршување и желбата за што посилно деструктивно средство, развиени се нови касетни авио - бомби за уништување на тенкови и окlopни средства, комуникации, аеродромски постројки, летала на земја како и за расчистување на мински полиња.

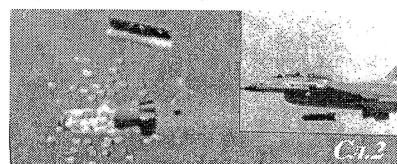

Касетната авио - бомба (скратеница КАБ) ја сочинува касета наполнета со неколку стотини мали бомби, кои претставуваат погодно средство за напад врз различни цели, главно на оние со поголеми површини и со густа концентрација. Ефектот на касетните уништувачки средства се базира врз статистичка веројатност на погодок на целта или група цели. Основни составни делови кај овие бомби се: тело на бомбата (касета), кошулка или обвивка на бомбата, малите бомбички кои ја исполнуваат внатрешноста на касетата, темпирачка временска запалка, систем за активирање, додека кај современите касетни бомби од последната генерација спаѓа и системот за далечинско, радарско и инфрацрвено наведување.

Касетните бомбички од внатрешноста на касетната авио - бомба се ослободуваат со помош на сопирачки падобран или ротирачки ракeten мотор, како што е претставено на фотографиите број 1, и 2, а постојат и т.н. "сеалки" кои претставуваат статични контејнери од кои се испуштаат (seat) касетните бомбички, фотографија број 4.

КАБ се транспортираат до целта и отфрлаат со авиони во бришечки лет (на висина 30 - 50 метри) и при брзини не помали од 500 км на час, тоа е со цел леталото што е можно пократко време да се задржи во зоната на изложеност на против - воздушни дејствија. Инаку по ослободување од авионот касетната бомба до целта продолжува со автономен слободен или наведуван лет (радарско и инфрацрвено наведуванието КАБ од последната генерација, за чие што опслужување се оспособуваат и опремуваат сите воздухопловни капацитети на копнената, марин-

ската и морнариската воена авијација на САД, како и на авијациите на сите посовремени армии кои располагаат со самонаведувачки касетни средства), на сакана односно на темпирани висина бомбата се активира и ги ослободува бомбичките да

Сл.2

се рашират во воздушниот простор. Касетните бомбички растурени на тој начин можат да покријат големи површини на целта, до 30 000 квадратни метри и повеќе. Големите димензии на бомбите како и големите брзини при лансирањето условуваат употреба на летала од ловечко - бомбардерските воздухопловни сили со поголема погонска моќ.

Во зависност од видот и карактеристиките на целта бомбичките од КАБ можат да имаат:

- парчадно дејство, - за уништување и онеспособување на жива сила и лесно вооружување и опрема.

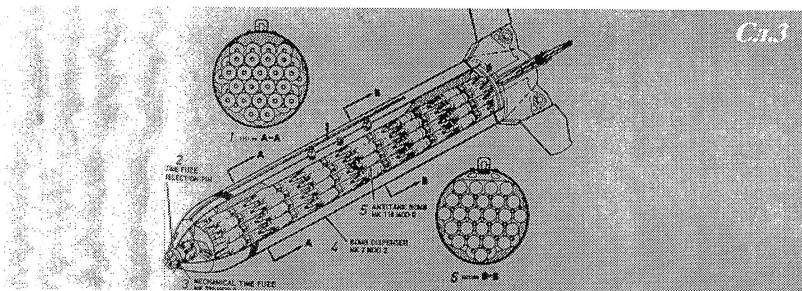
- кумулативно дејство, - за разорување на оклопите кај тенковите, оклопните транспортери, бетонски писти и сл.

- запаливо дејство, - за опожарување на запалливи површини, објекти и средства, како и жива сила.

- минирачко дејство, - за минирање на тревни, урбани, пошумени и останати површини кај кои постојат услови за успешно активирање и дејство.

- комбинирано дејство, - се исполнува преку најразлично комбинирање на бомбички со различни деструктивни можности, во касетната бомба.

За дејство против жива сила најуспешно е парчадното дејство,

бидејќи секоја бомбичка (со маса 800 - 1200 грама) содржи повеќе стотини куглички со пречник од околу 6 mm при што се исполнуваат ефекти слични на оние кај сачмарното оружје. Со цел кугличките што потешко да се откријат во човековото тело, истите се произведуваат од пластични материјали. Покрај еднодействувачките бомбички постојат и комбинирани бомбички, меѓу кои спаѓа и касетната бомбичка БЛУ-77Б која поседува кумулативно - парчадно дејство, така да бомбичката при удар во цврст објект се активира кумулативно експлозивно полнење, а при удар во мек терен, се активира мал ракетен мотор кој истата ја отфрла на мала висина каде таа експлодира и го исполнува парчадното дејство.

Ефектот на КАБ врз људството е 25 пати посилно во однос на ефектот од дејство при користење на класична авио - бомба со ист калибар. Земајќи ја во предвид можноста за огнено покривање на поголеми површини (кај најсовремените КАБ и до 200 x 600 m) постои висока веројатност на погодок од иста цел повеќе пати, што поразително се одразува дури и кај тенкови и окlopни возила кои поседуваат активен

окlop. Во предели на кои се фрлени касетни бомбички не смее да се движи жива сила и моторни средства по неколку часови, бидејќи запалките на бомбичките можат да се темпираат за дејствување, односно, активирањето по 20 до 360 минути.

На сликата 3. е претставена американската (најприменувана) авио касетна бомба "МК-20 РОДКА" која е во оперативна употреба од 1969 година. Во касетата на оваа бомба се сместени 360 касетни бомбички, во предниот дел на истата се наоѓа механичка темпирачка запалка, поседува и четири извлекувачки стабилизатори, должината и изнесува 2,4 метри, а пречникот 420 mm, масата 340 kg., додека површината на дејство има облик на елипса со зафатнина од 300 x 200 m. Авионите за непосредна поддршка "A - 10" можат да понесат до 20 вакви касетни бомби. Покрај споменатава, армијата на САД поседува уште и КАБ, СУУ-7/4 и ЦБУ-2 како и модерните касетни средства чии ознаки и перформанси се уште не се познати во јавноста.

Поттикнати од успехот на американската воена програма за развој на КАБ повеќе армии широк на светот посегнуваат кон изработка на сопствена верзија или пак сосема нова концепција на конструирање и функционирање, но сите со една иста намена. Во текот на 1972 година Велика Британија ја пропагира и демонстрира успешноста на сопствената КАБ "БЛ - 755" која содржи 147 бомбички од типот Mk - 1, секоја со маса 1,1 kg. и вкупна маса од 272 kg., со површина на активно огнено

покривање од 40 x 120 m. Оваа бомба широко е прифатена од земјите членки на НАТО и истата е влезена во оперативна употреба кај многу од нив. Подоцна Британија ќе ја конструира бомбата BJ-291 наменета за атак врз окопни средства и тенкови од мали височини, со систем за далечинско водење до далечини од 4000 - 6000 метри, како и подвесниот касетен "сејалник" JP - 233 (сл. 4)

Франција ја развива и внесува во своите арсенали во 1979 година касетната бомба "БЛГ - 66" (БЕЛУГА).

Израел ја конструира и изработува касетната бомба ТАЛ - 2.

Италија ја поседува бомбата "СКАЈШАРК" со ракетен погон, од сопствено производство.

Чиле ја разви и изработи "ВБ - 500Ф" бомбата.

Германија користи уред со ознака "МВ - 1" за расфрлање на бомбички, кој е статичен со капацитет од 200 бомбички "Штребо" кои покриваат површина 180 x 500 метри, целиот уред се подесува на трупот на авионот "Торнадо" и има маса од 4,7 тони.

Врз изработување на сопствени КАБ се ангажирани и повеќе други држави во светот, воглавно оние кои имаат развиена наменска индустрија, а за кои не постојат доволно податоци и сигурни информации, меѓу нив се вбројуваат Аргентина, ЗНД, ЈАР, Кина, Индија, Шведска, како и некои диктаторски режими кои до истата не можат да дојдат преку легално купување на светскиот пазар на оружје и воена опрема.

По сево, увидуваме дека касетните авио бомби се оружје со големи можности (посебно со нивно понатамошно усвршување), кое сигурно уште долго ќе го задржи своето засега незаменливо место во воените арсенали на многу армии.

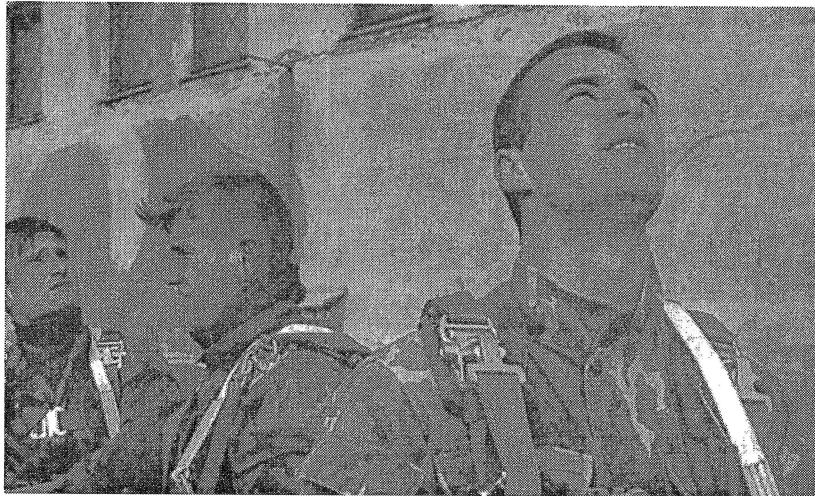
Виктор Ѓорѓиевски

Сл.4

ЗАПИС ОД ПРАКТИЧНАТА НАСТАВА НА СТУДЕНТИТЕ НА ИНСТИТУТОТ ЗА ОДБРАНА

Месец Октомври. Време какво што може само да се посака. Касарна "Илинден". Токму тука во месец октомври престојуваат студентите од 4 година на Институтот за одбрана на практична настава, во рамките на предметот "Воено - стручна настава". Тие раководени од предметниот наставник Ванчо Кенков и двајцата млади поручници од АРМ, успеаа да оформат еден воен колектив и за брзо време да се соочат со сите војнички проблеми. Како што поминуваше времето студентите се по успешно ги совладуваа сите елементи од строевата и тактичката обука. Се навикнаа да го извршуваат и сите војнички активности и да се покоруваат на поставените и пропишани војнички правила. Почнувајќи од станувањето во 5.00 ч наутро, фискултура, појадокот, чувството на гордост стојќи за утринска смотра, претпладневна и попладневна обука, па завршувајќи со вечерата и легнувањето во 22.00 ч. Војничкиот ден на студентите беше толку исполнет што тие единствено немаа време

да размислуваат за други работи, освен да научат што повеќе како да живеат и да се снаоѓаат војнички. Секој студент беше задолжен со оружје, кое се разбира требаше редовно да се одржува. Така, тие научија да го склопуваат и расклопуваат оружјето, да го одржуваат, да нишанат и да гаѓаат со него. Освен со пешадиско вооружување, тие се запознаа и со некои видови на лесно артилериско вооружување, противтенковски и противпешадиски мини

и др. видови на вооружување со кое располага АРМ. Во скоро вистинска атмосфера студентите изведуваа војник, одделение, вод во напад и одбрана, а исто така и секој студент го почувствува чувството да биде командир на одделение и вод. Студентите имаа и едно гаѓање на Стенковец со боева муниција, кое од старешините што беа присутни на гаѓањето, беше оценето како одлично. Многу од студентите првпат во рака држеле оружје и постигнаа одлични резултати. Беа задоволни од сместувањето и исхраната, а пред се од коректниот однос на старешините кои работеа со нив. Се помина онака како што се очекуваше, планот што се планираше беше извршен, а на студентите им останаа многу успомени и сеќавања од ова војничко искуство.

На крајот студентите подготвија прием, изразувајќи им благодарност на Армијата на Република Македонија и Министерството за одбрана за се она што им го овозможија за едномесечниот престој во касарната "Илинден".

Гордана Атанасова

Состојда на промените

Колку може да биде тешка таа нова промена?

Колку ќе треба да се научат новите обврски?

Дали ќе можам да одговорам на предизвикот?

Кои ќе бидат новите пријатели?

Терминот ПРОМЕНА се однесува на промената што се случува во севкупното опкружување.

Едно од малкуте нешта од нашиот свет, што се трајни тоа е промената. Вчудоневидените, постари луѓе, во сите генерации забележуваат: "Работите не се како што беа... и, можеби тие никогаш и не биле".

Бенјамин Дизраел со право забележал: "Промената е неизбежна во една прогресивна култура".

ЈОНХ ДОННЕ - укажал на принципите што лежат во основата на теоријата на системите и на влијанието на промените: "Ниту еден човек не е остров самиот за себе, секој човек е дел од континентот, ако една грутка би се измила од морето, Европа станува помала... Секоја смрт на еден човек ме намалува и мене, зошто јас сум вклучен во човештвото; затоа никогаш не испракај човек да разбере за кого бие камбаната; таа за тебе бие! Но, често човекот е склон да пројавува отпор кон промените, некои од промените се следните:

- НЕЛАГОДНОСТА; природно е поединците да се борат против зголемувањето на нови обврски. Тие ја познаваат поранешната работа толку добро, што таа не бара големо внимание. Но, секоја нова

работка бара заборавање на старите постапки и учење на нови, а учењето бара трошење на енергија. Дури и во наједоставната работа има трикови на занает; за да се научат - треба време. Кога една личност е фрлена во нова ситуација, поранешното знаење, нема повеќе значење и е загубена нејзината безбедност.

- НЕСИГУРНОСТА; Новите патишта се секогаш туѓи и заканувачки оговарени со неизвесности, дури и тогаш кога постои очигледно подобрување на поранешното. Некоја промена може да се чини дека е релативно незначајна во однос на целокупната состојба на работите, но човекот што е директно засегнат, може да смета дека тоа е најзначајна работа на светот.

- ЕКОНОМСКАТА СОСТОЈБА; Она за што се заинтересирани луѓето, е непосредната сопствена благосостојба и благосостојбата на семејството. Поради тоа се плакаат луѓето да не се намали нивната сопствена вредност. Понатаму како страв од промената може да биде и мислењето дека новонастанатата состојба, непосредно им нанесува штета на нивниот индивидуален потенцијал за напредување.

- СОЦИЈАЛНИТЕ ОДНОСИ; Како ќе бидат прифатени од присутните членови во новата средина. Во новонастанатата ситуација мора да се променат некои стари облици на однесување и навики за како би најсоодветно се адаптирале луѓето во новата средина.

Отпорот кон промената не е нов проблем. Макијавели рекол: "Мора да се каже дека нема ништо потешко иза извршување, ниту посомнително да се успее, отколку започнувањето на нешто ново". Можеби то како да се намали отпорот

кон промените? Начинот да се убеди некој друг е вашиот случај да се искачите воздржано и точно. Потоа, почешајте си ја главата и речете: барем тоа е она што вам ви се присторува, но се разбира, можеби грешите. Ова ќе стори вашиот слушател да го прими она што имате да го кажете и ако не, обидете се да ги најдете причините за тоа и себе да се убедите во тоа бидејќи се сомните. Но, ако кај нив одите со тон на убеденост и аргументација, од него ќе направите само еден опонент.

- Одмрзнување: Секое учење, без оглед дали е при стекнувањето на квалификации, знаење или промена на однесувањето, зависи од волјата на оној што учи за да научи. Човекот мора да биде подготвен за искуство. Кога се менуваат односите, треба да се елиминира или да се одмрзне сегашниот став, така што тој да создаде вакум за нови.

- Менувањето: Еден став за промена се манифишира само до колку има ИДЕНТИФИКАЦИЈА или ИНТЕРНАЛИЗАЦИЈА.

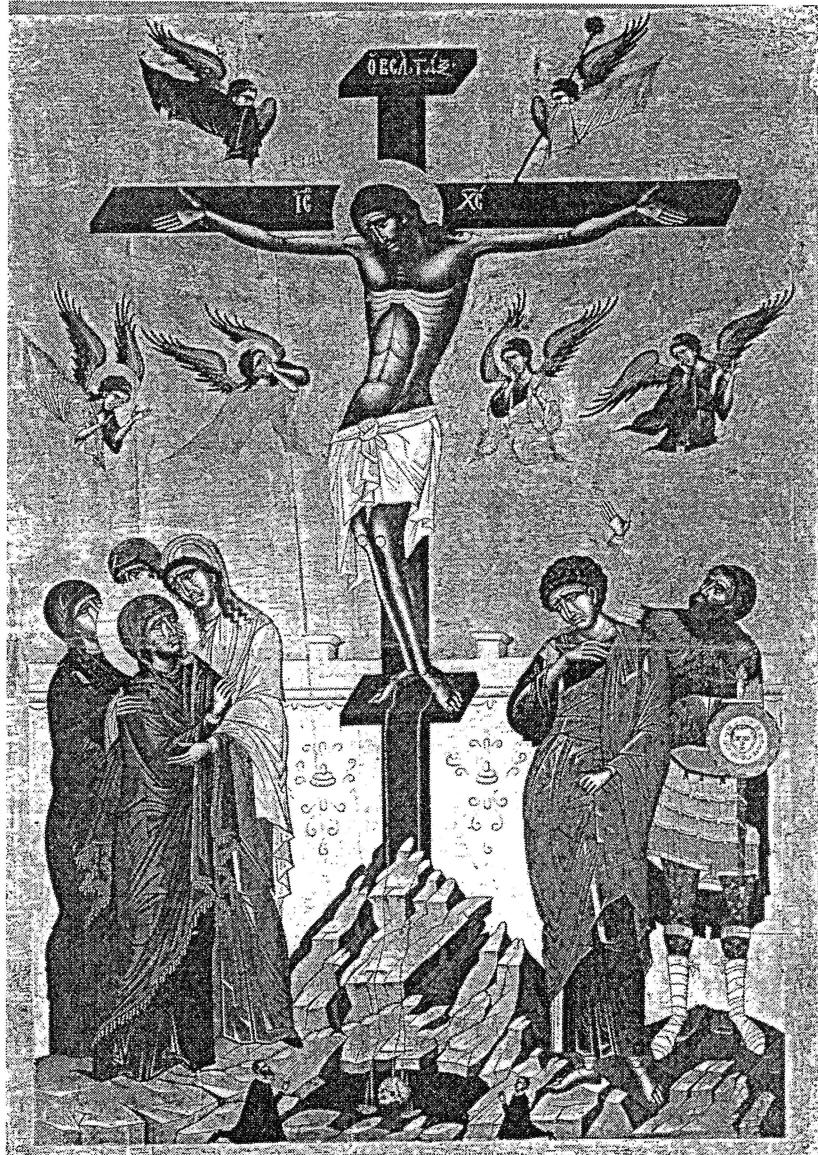
Ако едно лице може да се идентификува со друго лице, кое го има саканиот став, тоа ќе ја олесни волјата за промена.

Интернализацијата значи процес или верување и употреба на нови ставови или техники. Ако положбата или верувањето на некое лице почнале да се топат, тоа лице може да биде склоно да го разгледа новиот приод.

Повторното замрзнување: се однесува на конечното прифаќање и на интеграцијата на саканите ставови, така што иновацијата да станува постојан дел на човечката личност или на процедурите.

Зоран П. Вучев

Циклус: „Велики праизници“

Распетие Христово (со донаторите) - Св. Георги Грчки, Венеција

РАСПЕТИЕ ХРИСТОВО

На оваа голема композиција, мајсторот Емануел Ламбардос се враќа на прилично тврдо обликување на стилот, што го работеле Теофан и др. мајстори на Света Гора. Многу фините пропорции со складни облици ја поврзуваат оваа икона со раните дела на мајсторот Дамаскин. Двете мали фигури во подножјето на сцената се претстави на двајцата донатори - таткото кој бил адвокат и синот поет, чија облека е по венецијанската тогашна мода. Нивното препознавање може да помогне да се определи времето кога настанала иконата. Во овој случај тоа е околу 1613 - 18 г. Е. Ламбардос ја насликал оваа композиција на дрво со темперна боја, на димензии 111x96 см. во Св. Георги, Грчки, Венеција.

„Го истапенаа Исус на љожениот крст, едни го држеа под пазувите, други му ги туркаа бедраата, а трети му ја држеа главата на средината на вертикалната грела, додека четврти ги ковеа големите клинци во неговите дланки - и тоа му ги заковаа стапалата.“

Во Ерусалим постои обичај на празникот Пасха, да се ослободи еден затвореник, помилувајќи го целосно. Народот треба само да го извикува гласно името на својот омилен затвореник и оној чие име ќе биде најгласно извикувано ќе биде ослободен.

Исус беше еден од затворениците во затворот. Правејќи го последниот напор да го ослободи, Пилат кој во тоа време управуваше со Ерусалим, на народот му дозволи да се одлучи помеѓу две имиња - обвинетиот од Назарет и бунтовничкиот водач Варава. Најгласни беа најмените гласови за Варава. Стражарите на тоа одговорија со тепање на Исус до неговиот последен здив. Неколку војници скинаа трње и од нив направија венец, го ставија на главата Иисусова. Тоа беше круна за царот Јудејски. Исус тргна на својот тежок пат кон Голгота. Марија, виде се. А осудениот мораше да клекне на улицата за да му ја прикачат попречната греда врз рамениците. Потоа треба да се исправи со дрвениот крст на грбот и да го влече низ улиците без починка, до местото на извршувањето на смртната пресуда.

Постои една легенда во која се раскажува дека кога Исус и принудениот негов помошник Симеон, кој му помогнал да го однесе крстот до Голгота, поминувајќи покрај куќата на некоја девојка, таа истрчала и го избришала испотеното лице на Исус, со шамија. Неговиот лик се отпечатил на неа и покасно послужил како урнек за изработка на иконите со негов лик.

Кога пристигнаа на Голгота го истегнаа Исус на положениот крст. Едни го држеа под пазувите, други му ги туркаа бедрата, а трети му ја држеа главата, додека четврти ги ковеа големите клинци и ја закопаа гредата во веќе ископаната дупка. Над Исусовата глава поставија натпис на кој пишуваше: "Оче, прости им, не знаат што прават".

Додека стражарите се коцкаа за неговиот хитон, тој погледна долу и виде дека не е сам. Три жени дојдоа до крстот. Три Марији. Покрај него- вата мајка стоеше Јован, омилениот Христов ученик.

Најсликаната област на композицијата е Голгота. Христос е насликан распнат на крст, а сведоци

според евангелието се Богородица и Јован апостол. Сцената може да биде збогатена со епизоди и детали. Може да се насликани неколку свети жени во придружба на Богородица и војници кои се коцкаат за Христовиот плашт. Позади Апостол Јован, исправено е претставен, во староримска војничка облека со нимб на главата, легионерот Лонгин, кој е прогласен за светител во католичкиот календар. Тој признал дека ја видел смртта на Бога. Може да се претстават и двајца разбојници, распнати лево и десно од Исус, на кои им ги кршеле глуждовите за поголема болка. Нивните апокрифни имиња се Гес и Дима.

Во византиската иконографија, во оваа композиција, под нозете на Исус има ископано пештера, а во неа има череп. Постои приведение дека тоа е Адамов череп, кој го снемало под камењата на Литостратус. Се мисли дека Голгота е превод од ова име. Кога Христос ќе го распнат, земјата се разделува и овој че- реп излегува на површина, односно се наоѓа во подножјето на неговиот крст. На него капе крв Христова. Се отвораат гробовите настанува апокалипса, се спојува небото и земјата, мрак е. Може да има и претстава на легионер, кој ја задава раната на слабината на Исус и ангели, кои ја собираат крвта.

Љубица Сиљановска

БИДЕРИ И ЖА МУДРОСТИ

Убавиште се убави само за тоа што околу нив има гради

Флобер

Само слабиште не се осмелуваат да бидат праведни

Тајоре

Честита не може да се одземе, може да се загуби

Чехов

Мудрец е оној кој знае во одреден момент, самошто да се прекине

Ито

Бидете благодарни на совештите, да не на пофалбите

Ла Фоншен

Многумина грешат од сиправ да не поѓрешат

Лесин

Човек кој не прави грешки, обично не работи ништо

Филип

Паметниште учати од штутите грешки, будалиште од своите

Еврејска йоговорка

Човечки е да се греши, боженствено е да се простишува

Индиска йоговорка

Човечки е да се греши, но да се исцерае во тоа е гаволски

Сенека

Двайаш греши оној кој ја одрекува својата вина

Лајшинска йоговорка

Внимавај, извинувајќи се, да не направиш по болема грешка

Шекспир

Секој може да поѓреши, но паметниот ја појправа својата грешка, додека будалаша упорно се држи до неа

Цицерон

Нема да станеште светец низ штути грешки

Чехов

Гревот во почетокот во твојата душа е штутинец, пошто гостин, а кога ќе се навикнеш на него, пој станува домакина

Толстој

ИСПРАВКА:

Во минатиот број на списанието на 37 стр. беа објавени афоризми без автор. Под нив требаше да стои „Автор: Олга Новачева“. И се извинуваме на г-ѓата Новачева за направениот ненамерен пропуст од наша страна. Искрено се надеваме дека соработката со неа и понатаму ќе продолжи.

ФИРЕНЦА

Градот на Данте

На околу 50 метри надморска висина, во долината на реката Арно се наоѓа главниот град на италијанската покраина Тоскана - Фиренца. Подрачјето на градот било населено уште во 10 век како едно од средиштата на Етрурците. За време на Римското Царство била наречена Флорентина. Во 13 век биле водени борби меѓу приврзаниците на папата и приврзаниците на царот. Борбите траеле до 1267 година но немирите не престанале. Затоа измаченото население се дигнало на востание баражки нов излез и подобри животни услови. Тие случувања најмногу им одговарале на племските семејства кои ја приграбиле власта и завладеале на сите подрачја. Најголемо било влијанието на фиорентиското семејство Медичи во чии раце биле сконцентрирани банките и капиталот. Така Фиренца станала центар на трговијата, производството и културата. Во 16 век било извршено нејзино припојување кон Сиена. Таа состојба траела до половината на 18 век кога во Фиренца завладеале хазбурговците кои останале нејзини господари до 1859 година. Кога Италија станала кралство Фиренца веќе 6 години била престолнина. Благодарение на голе-

мото богатство и наклонетоста на семејството Медичи кон уметноста во Фиренца била родена ренесансата. Фиренца е град на италијанскиот книжевник и поет Данте Алигиери чии дела силно влијаеле врз развојот на целокупната книжев-

тори на архитектурата и уметноста: Брунелески, Микелоци, Микеланџело, Рафаело, Леонардо и други. При разгледувањето на градот се најдува на катедралата Дуомо на истоимениот плоштад која била градена од 1296 до 1434 год. по нацртот

на прочуениот архитект Арнолф Ди-самбио. Нацртот на куполата која е една од најголемите во светот го изработил Брунелески, а своникот висок 82м. е мајсторско дело на Џото. Фасадата на црквата е многу богата, односно раскошна и спаѓа во редот на најубавите цркви воопшто. Внатрешноста на црквата е исполнета со бројните дела на најголемите ренесансни сликари. За највредно дело во внатрешноста на црквата се смета Микеланџеловата "Пиета". Пред катедралата се наоѓа крстилницата Св. Иван градена на преминот од 11 во 12 век во романски

стил со како што Микеланџело ги нарекол "рајски врати" на кои има 10 релјефи кои ги прикажуваат библииските мотиви. Со поплавите во 1966 година вратите на крстилницата биле под вода но потоа биле реставрирани и понатаму останале во нивната убавина.

Ако продолжиме со разгле-

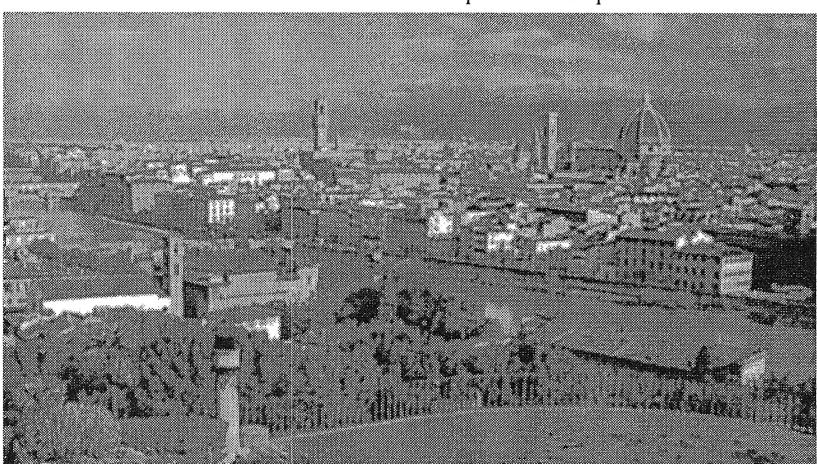
ност. Тој бил програн од Фиренца поради политички причини. Престојувал во разни градови, но секогаш тежнеел за неговата Фиренца. Умрел во Равена каде што денес се наоѓа неговиот гроб.

Многубројните туристи од целиот свет се воодушевуваат од ремек делата на најпознатите мајс-

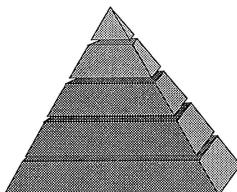
дувањето на градот ќе наидеме на најраспостранетата палата - Пити. Била градена во половината на 15 век во ренесансен стил. Ја изградил Брунелески со богатиот трговец Пити. Во неа има три музеи: Галерија со слики на големите мајстори на 15 до 18 век, Галерија на модерната уметност и Сребрениот музей со предмети од ризниците на семејството Медичи. Меѓу плоштадот Сињори и реката Арно за потребите на администрацијата на семејството Медичи во втората половина на 16

век била изградена галеријата Уфици која претставува централен музеј на градот. Иако Наполеон галеријата ја преселил во Лувр во Париз, многу од делата биле вратени и сега таа претставува еден од храмовите на уметноста. Покрај бројните кипови и таписерији со непроценлива вредност, во дворците на галеријата се наоѓаат и сликите на Ботичели, Чото, Леонардо Да Винчи, Микеланџело, Веронезе, Тинторето, Рафаело, Тицијан и многу други мајстори на сликарството. Не можете

да ја напуштите Фиренца ако не го посетите стариот мост на реката Арно каде и денес познатите фиорентински златари ја демонстрираат својата уметност. Од Фиренца едноставно не можете да си заминете без да купите некој мал сувенир, книга, разгледница кои едноставно секогаш ќе ве потсетуваат на Фиренца. Градот наречен музей кој како ретко друг во светот успеал да направи совршена синтеза на минатото и сегашноста следејќи ги модерните текови на еволуцијата, но небришејќи ја и вековната традиција.

Ренато Пејељуѓоска

ЛИРСКАТА ПОЕЗИЈА Е ФОРМА СО КОЈА СЕ ИСКАЖУВААТ(НАЈ) УНИВЕРЗАЛНИТЕ ВИСТИНИ

Поезијата има широк дијапазон, по однос на видовите и формите. Таа е, одлична изразна форма, со која се исказува човекот.

Доказ, не е потребен, фактичитетот на историјата, тоа го потврдува. За оние што се сомневаат темелно, за нив ќе ги наведам облици, епски, поемски, лирски, и др. Сите овие облици имаат свои специфични карактеристики. Мојот интерес, во анализата која ќе биде пропратена со, синтеза го запират, на лирскиот облик, на поезија. Дали можеме да зборуваме за лирската поезија како формална претпоставка? Мислењата секако дека ќе се поделат, во граници од, некаква можност, до граници на невозможност. Песната има свој ритам и метар кој ја детерминираат како за себена целина. Нели? Можно е за лирската поезија да се зборува како за целина. Тежината отпаѓа на прашањето, "Дали лириката дава можност за доловување на најуниверзалните вистини? Одговорот на ова

прашање не е едноставен. Анализата преку синтеза ќе даде можност да се одговори. Говорот како, средство не е автентична внатрешна потреба. Автентично, го толкуваш како "од тоа место"-за кое е употребен зборот. Песната испеана на лирски начин врши, најафентична, апстракција на сите субјекти, земени како тоталитети на целината. Зашто? Причините се две: а) математички и б) логички.

На наједноставен начин математички се овозможува компактност на целината по формулата еден минус сите, математички запишано, $(1 - (30) + 1)$. Логички, со формулата $(f(x) \text{кос}(x))$ е субјект од f . f , функција од субјектите пр (жени) $a(x)$ е секоја поединечна жена пр. (Трајанка, Ен, Соња, итн.). Во стих представени двете правила изгледаат така: "Не-лирски". Ангела, таа ме излуде" "Лирски" "Оние жеништана ме шекнаа. "Специфично лирски" "Таа, ме полуде" "Најлирски" "Ќе полудам по неа". Да се навратиме на

главното прашање: Лирика? и не-зиниот однос со универзалноста? Од примерите видовме дека се дели на (полустепени) во варијанти. При писувањето (пеењето на) песната, доаѓаме до мотивите, за кои поетот не е (интелектуално) свесен, но психолошки гледано се присутни. Тоа би го нарекол јас поезија на најтворени очи. Кој човек мечтателно, не ги запазил облиците на универзалноста. Кој човек не се запрашал за најголемата вистина по обем и содржина. Таков нема! Но лирскиот јазик, инфильтриран во лирска песна, ни го решава дефинитивно проблемот.

На местото на бог (како категорија) ставаме, на пример (Господ, најголемиот, севишиот и др) како негови замени.

Лирската поезија ни ги отвора очите во, сферата, највозвишените, стварни, во најголем можен степен.

Роберт Петрески

БИФЕ РЕСТОРАНТ

ЛОЦИРАНО ВО
ФИЛОЗОФСКИОТ
ФАКУЛЕТ

ПРИЈАТНО КАТЧЕ ЗА ОДМОР
НА СТУДЕНТИТЕ

КРУГ...

...и уште еден круг, и уште еден круг.
 Клучарот ја отвора вратата
 и го фрла клучот.
 Затворање повеќе нема...
 ... и уште еден круг, и уште еднаш
 само на друг начин,
 и уште еден круг...
 Во каменот е вечноста
 во водата минливоста
 и уште еден круг.
 Камен беше и камен остана...
 ... и никогаш не престана
 Кругот.

Ивица Богдановски

ЗА ПАЛАВКО

Кажа тој, јас сум во право
 и умниот е во право,
 тој се смета за умен
 и палавко бара да е умен.
 Палавко не е неумен
 неразумен, неодговорен,
 палавко едноставно е мрзлив.
 Мрзливоста е дар за палавко
 богохулие за работливост
 Палавост и мрзливост лица се,
 на лудоста деца се.
 Секој што мисли дека не е така
 во право е, да го слушаш.
 Палавко, ќе полуши!

Роберт Петревски

ЉУБОВ

Ејти што си поигруваш со нас.
 Дојди, сега јас те повикувам.
 Доаѓаше неповикана,
 а сега кога те викам
 се криеш некаде
 и други мамиш.
 Дојди, сега кога си потребна.
 Прости, те бркав некогаш,
 но беше досадна,
 но сега си неопходна.
 Израдуваче, изненади ме.
 Вешто го правиш тоа
 со волшебна моќ,
 својствена само за тебе.
 Ми треба твоето
 топло и нежно срце,
 заедно да гори со моето.
 Моето горело неколку пати
 и не се наслади.
 Пак те повикувам
 без страв дека ќе горам.

Билјана Анакиева

ПРАЗНИНА

Времето одминува.
 Јас се повеќе
 запаѓам во големи длабочини
 кои немаат край.
 Ни мала надеж
 нема да ме сопре.
 Како да живеам
 ден за ден.
 Животот ми стана монотон.
 Секој ден е монотон,
 како сиот свет да е против мене.
 Незнам што да сторам,
 се чувствуваат беспомошно.
 Но надежта дека еден ден...
 останува.
 Но кога ќе биде тоа?
 Можеби тој ден нема да дојде.
 Што ми преостанува, освен да чекам.
 До кога?

Мануела Накова

ТЕЛЕСНА ПЕСНА

Допирот е јазикот на телата
 кога мирисот станува света водичка
 се губи сопствената
 за да се прими туѓата душа
 за да станат едно клупче живот
 и кога страните на светот ќе
 раззеленат
 ќе се качиме на врвот
 каде што со делфините ќе учиме
 колку ни значат оние големи врнеки
 од погледи
 зошто здивот станува смирувачко -
 возбудувачки бран

*Гостивар 17.6.1997 год.
 Ивица Анчиески*

Во потрага по златниот град

Многубројни авантуристи ги оставиле своите животи во јужноамериканската дивина обидувајќи се да го откријат легендарниот град - Елдорадо. Според легендата, Елдорадо е град во целост изграден од злато, видлив од далечина од повеќе милији, бидејќи блеска на сонцето како пла-мена гора. Жителите на градот прос-то се свивале под товарот на накитот, како и на смарагдите кружни колкујајќе од кокошка.

надминал сите нивни очекувања. Си-довите на царскиот дворец биле об-ложени со златни плочи, па дури и водоводните цевки во Палатата би-ле изработени од чисто злато.

При освојувањето на царст-вото на Инките, шпанските конкви-стадори го заробиле нивниот цар Атахуална. Го држеле заробен, ба-рајќи како откуп да им се наполни со злато голема одаја долгa шест и пол, широка пет и висока два и пол метри. Иако бараниот откуп бил ис-

врска со Елдорадо. Некои сметаат дека тоа е исчезнат град, други дека се работи за дворец полн со богатс-тво скриен длабоко во цунглата, до-дека трети сметаат дека се работи за планина од чисто злато. Сепак, теоријата која предизвикува најго-лемо внимание е дека Елдорадо, што во превод значи "од злато", во-општо не е место, туку личност. Го-лема е веројатноста дека се работи за главатарот на племето Чича, кој во церемонијата која се одржуvala еднаш годишно, бил посипуван со злато, и дека Елдорадо е само име за личноста која го изведувала овој ритуал. Овој ритуал бил изведуван за човекот, но тогашните племенски уверувања, да може да помине од примитивен во далеку повисок ста-диум на живот. Сите податоци ука-жуваат на тоа дека церемонијата на "позлатениот човек" се одвивала на езерото Гватавита - во Колумбија.

А еве како веројатно изгле-дал овој ритуал: тоа утро во при-дружба на повеќе музички инстру-менти, меѓу кои кавалот и тапанот, кон брегот на езерото Гватавита се приближува огромна поворка од лу-ѓе кои на носилка го носат својот главатар и го спуштаат на самиот брег на езерото. На брегот, кралот се симнува од носилката, се собле-кува гол, се премачкува со смола и со посебни дувалки се посипува со златен прав. Така позлатениот чо-век, блескајќи на сонцето, стапува на сплавот, испловува кон средината на езерото и кога стигнува таму, се фрла во длабочините на езерската вода.

По некое време кралот ис-пловува на површината, веќе измислен од златниот прав, и го дочекуваат со гласно поздравување од сите Инди-јанци. На крајот, огромна количина на злато и накит биле фрлани во

Франциско
Пизаро

Приказната за Елдорадо се појавила во 1532 година, кога шпан-ските конквистадори под водството на Франциско Пизаро, го освоиле царството на Инките и откриле го-леми количини на злато и бројни скапоцени уметнички предмети. Овие конквистадори, завземајќи го градот Куско, наишле на плен кој ги

платен, Шпанците го убили својот заробеник.

И тогаш, после пљачкосува-ње на богатство на Инките, Шпан-ците дознаваат за уште поголемо богатство, стационирано на север, на местото кое Индијанците го на-рекувале - Елдорадо.

Постојат бројни легенди во

езерото.

Во основата на ритуалот била старата легенда на племето Чипча. Кралот Сипа го набил на кол љубовникот на неговата жена, а неа ја присилил да го изеде неговото тело. Запрепастена од окрутноста не нејзиниот маж, сопрругата на кралот ја зела со себе ќерката и заедно со неа се фрлиле во езерото.

Оттогаш, секоја година, крлевите на племето Чипча традиционално го изведувале овој ритуал за да го смилостиват божеството и да измолат прошка за гревот на нивниот предок.

Најинтересно во целата приказна е дека племето Чипча воопшто не поседувало, на пр. рудник со злато, туку него го добивале од соседите, во замена за компир, пченка, грав и пред се за смарагд, кој многу често бил наоѓан во близката планина. Смарагдите на племето Чипча по пат на непрекината размена стигнувале до народот Кокле во Панама, па дури и во Мексико, каде Хернан Кортес, меѓу другото, добил и примерок голем колку паткино јајце.

Експедициите на Кортес од 1520 год. и на Пизаро од 1532 год. биле почеток на долгогодишната потрага по градот кој и денес ги бранува духовите на многу авантуристи заинтересирани за неговото откривање.

Организираните потраги по Елдорадо почнуваат во 1536 год. кога германскиот гувернер на Венецуела, Георг Хоермут, тргнува да го бара Елдорадо, бидејќи од домородците чул дека "каде има сол, има и злато". Предводејќи експедиција од

400 луѓе и поминувајќи три години во јужноамериканските прашуми, Хоермут не успеал дури ни да му се приближи на Елдорадо. Успеал да загуби 300 луѓе при потрагата и да помине на околу 100 милји од езерото Гватавита.

Многу поинтензивна потрага по богатството на Елдорадо започнала во следната 1536 год. кога Гонзало Хименес де Кесада влегол во селото Тунха, источно од езерото Гватавита. Таму виделе огромни количини на злато кои виселе околу куките на селаните, а свештениците носеле цизелирани златни обетки во кои биле вметнати повеќебојни пердуви.

Конквистадорите две години ја ограбувале оваа земја, носејќи со себе се што ќе стигне. По соопштението на самиот Кесада конквистадорите приграбиле 1185 смарагди со огромна вредност. За време на овие походи го основале градот Сента Фе де Богота, денешната престолнина на Колумбија.

Во февруари 1539 год. одекнала веста дека се приближува непозната шпанска војска. Командант на оваа воена групација бил Себастијан де Белалказар, прочуен конквистадор со маварска крв во жилите, кој исто така го барал Елдорадо. Со години скитал низ Јужна Америка. Во 1534 год. ги основал градовите Леон и Кито, при што од еден индијански заробеник ја слуша приказната за "позлатениот човек". Со себе повел одред составен од најголемите пробисвети и арамии. Луфето на Белалказар се сретнале со оние на Кесада, и кога требало да почне

битката, буквално од никаде, се појавува уште една групација со иста цел - германски одред предводен од Николаус Федерман.

Федерман потекнувал од Улм. Од германскиот цар бил испратен во Венецуела каде чул за златото на племето Чипча. Во потрага тргнал три години порано, со војска составена од 400 луѓе, која во моментот на средбата броела помалку од 100 луѓе.

До битка на брегот на езерото не дошло бидејќи командантите на трите војски решиле решението на проблемот да му го претпуштат на шпанскиот крал. После повеќе години ги оставиле своите коски во Шпанија, не успевајќи да ја дочекаат пресудата на кралот.

Братот на Кесада, Херман, во 1545 год. решил да го извади богатството од езерото. Заробил многу Индијанци од племето Чипча и ги натерал да образуваат синцир од езерото до врвот на планината. Ја ваделе водата со големи садови и ја истурале на другата страна од планината. Површината на езерото опаднала за околу три метри, а од езерото се извадени неколку стотици златни предмети.

Во 1580 год. трговецот од Лима, Антонио Сепулведа, се здобил со право за негова експлоатација. Собрал неколку стотици Индијанци и им наредил да прокопаат канали за одвод на водата од езерото. Набрзо во густата кал се појавиле разни златни предмети и смарагди.

Од колумбиските архивски документи дознаваме дека во 17 и 18 век имало уште десетини обиди да се извади богатството на племето Чипча. Сепак не успеале да стигнат до дното во форма на инка на кое се наоѓале најголем дел од предметите.

Во 19 век проблемот повторно добил на значење благодарејќи му на Александар Хумболт кој во 1801 год. стигнал во Богота, откаде организирал експедиција на езерото

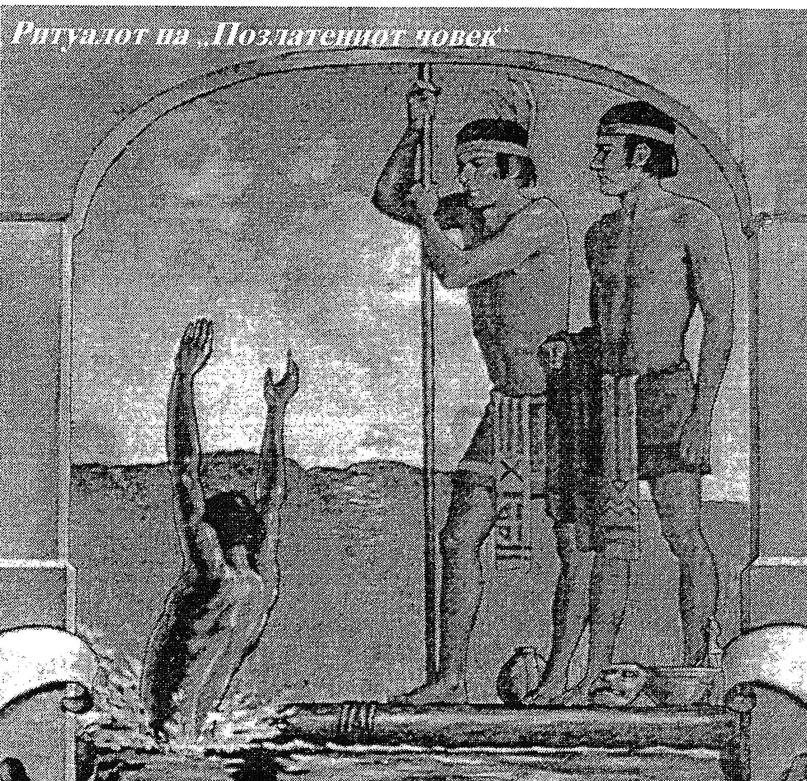
Гватавита. Прецизно ја средил неговата мапа и пресметал дека на дното на езерото треба да има околу 50 милиони парчиња златен накит и драгоцености.

Во 1912 год. во Англија е основано Акционерско друштво за експлоатација на езерото, со капитал од 30 000 фунти. По неколку недели напорна работа езерото е намалено до најмали размери, дванаесет метри под вистинското ниво. Но пред да стигне до дното, под дејство на сончевата топлина почнала да се отврднува калта и да ја оневозможува експлоатацијата. Финансиерите морале конечно да се откажат од проектот.

После ова колумбиската влада го стави езерото под законска заштита. Патниците што денеска го посетуваат езерото Гватавита велат дека Индијанците кои потекнуваат од племето Чипча и ден - денес ги чуваат тајните ритуали од љубопитните очи на посетителите. Тие заминуваат високо на планината и ги одржуваат своите прастари церемонии со врачеви кои играат пред нив ноќејќи златни маски, токму како и нивните предци. Духот на Елдорадо и понатаму живее - како и тајната на неговото богатство.

Елдорадо не бил единствениот град кој предизвикал интерес кај истражувачите од 16 век. Во март 1536 год. група шпански патници најшли на белобрд старец во областа на Калифорнискиот залив. Тој им раскажал дека неговиот брод се уништил на брегот на Флорида, дека единствено тој преживеал и дека пеш го поминал растојанието до Калифорнија, попатно користејќи ја љубезноста на индијанските племиња кои ги среќавал.

Најголем впечаток на Шпанците оставила неговата приказна полна со чуда за постоењето на Седумте градови на Сибода, кои божем лежат негде на северот. Нивните жители живееле во палати обложе-

ни со сафири и имале толку злато колу ќе посакале.

Најбројната експедиција во Седумте градови ја организирал Франциско Ваккез де Коронадо, губернер на една покраина во Мексико за време на шпанските освојувања. Потрагата ја започнал во 1540 год. тргнувајќи кон Ново Мексико, придржувајќи се кон упатствата на Мисионерот Маркос де Нинца. По шестмесечно трагање, Коронадо открил дека Седумте градови се само индијанско село во планините, а единственото богатство биле плетени покривачи, садови и примитивни украси од средборо. Коронадо продолжил до Големиот Кањон и на овој дел од патувањето дознал за еден друг Златен град - градот Квивера.

Квивера била поплочена со злато, па дури и цреповите на покривите биле од чисто злато. Според изворите што ги имал Коронадо, со граот Квивера управувал човек кој со години почива под дрвото со сvonчиња кои ќе се огласат во моментот

кога белите луѓе ќе дојдат во градот, за да го разбудат.

Од Големиот Кањон Коронадо се упатил во денешен Канзас, но единствено што успеал да пронајде било селото на Индијанците од племето Вичита, а ниту трага од легендарната Квивера.

Коронадо се вратил во Мексико во 1541 год. Бил изведен пред суд бидејќи ги потрошил парите на шпанската круна на експедиција која не дала резултати.

Коронадо и неговите трагања ни приближија уште две прекрасни легенди кои за жал и денеска се само - легенди. Неговиот неуспех не доведе до нови сознанија за две прекрасни легенди, кои исто како и Елдорадо ја брануваат фантазијата на истражувачите, и ги зголемуваат нивните надежи дека еден ден ќе бидат успешни во откривањето на Елдорадо, Сибода и Квивера. Дали ќе успеат? Ни останува да се надеваме и да видиме.

Миланчо Миленкоски

ОЗОНОТ И НЕГОВОТО ЗНАЧЕЊЕ

Што е озонската обвивка - озонот и кое е нејзиното влијание врз понатамошниот опстанок на човекот и на останатиот животински и растителен свет?

Озонската обвивка ја сочинува озонот, кој е алотропска модификација на кислородот. Најмногу го има во атмосферата на висина од 10 до 50 км. (во т.н.озонска сфера), а најголема концентрација се јавува во слојот од 20 до 25 км. над површината од земјата. Вкупната количина на озон во стратосферата се цени дека изнесува околу 3 000 милиони тони, меѓутоа во слојот помеѓу 20 и 40 км. каде што се наоѓа најголемата концентрација од вкупната маса на озон, концентрацијата на озонт изнесува 10 ппм.

Озонот е многу важен метеоролошко - климатски чинител. Озонската обвивка го апсорбира најголемиот дел од сончевите ултра виолетови зраци, кои имаат jako бактерицидно дејство и биолошки се мошне штетни: предизвикуваат еритем (црвенило на кожата), крвни болести, ги разложуваат белковините, предизвикуваат рак на кожата, катараракти, па дури и генетски пореметувања, бидејќи биолошките молекули а особено ДНК се многу чувствителни на бранови должини од 300 нм (ја апсорбираат и трпат хемиски промени).

Може да се заклучи дека озонската обвивка претставува "заштитен окlop", "штит" од разновидните и опасни космички зрачења односно од зраците со голема енергија.

Во средината на седумдесеттите години група научници над Антарктикот забележале зголемена радијација. Потоа се констатирало дека радијацијата е резултат на уни-

штувањето на озонската обвивка во атмосферата и тука е создаден простор - дупка во озонската обвивка од каде што слободно продираат штетните зраци од космосот а посебно ултра виолетовите зраци.

По извесно време се установило дека постојат значителни оштетувања на озонската обвивка над С. Америка, Европа, Австралија. Се констатирало дека концентрацијата на Озонот во урбаните средини е под 1 ппм а во големите градови тие концентрации се движеле околу 0,15 ппм. Се направиле значителни напори да се пристудира кои се уништувачи на озонот. Се установило дека најсеризни уништувачи се хемиските соединенија познати под името ФРЕОНИ. Тоа се група хлоро - флуоро - јаглеродни соединенија, какви што се: CFCl_3 ; CF_2Cl_2 ; CHClF , кои се користат како пенители, како средства за ладење во фрижидерите, клима уредите итн.

Фреоните се доста стабилни соединенија и во атмосферата на земјата можат да се задржат и до 100 години.

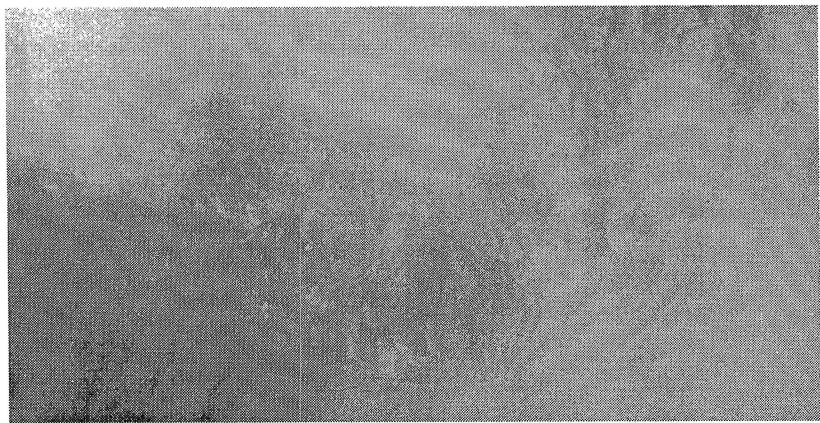
Големи штети на озонот му предизвикуваат и хемиските соединенија кои содржат ХЛОР и се испуштаат во атмосферата. Испитувањата покажале дека најголема штета на озонската обвивка и нанеле

соединенијата познати под името CFC11 и CFC12. Еден атом на хлор уништува од 10000 до 100 000 молекули на озон, а пак од друга страна овие соединенија се многу стабилни и долго остануваат во атмосферата дури и до 120 години (CFC12)

Денес се прават извесни напори да се спречи натамошното уништување на озонската обвивка. Значителна улога имаат екологистите но нивните резултати се половични. Најчесто истите се судираат со политичарите и сопствениците на големите индустриски конгломерати кои не сакаат да издвојат финансиски средства за заштита на озонот.

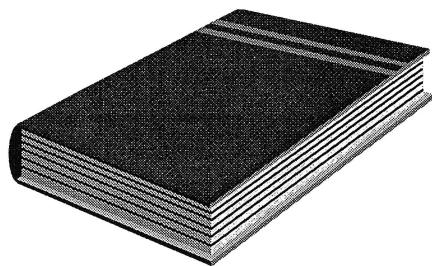
За решавање на болните проблеми кој на човештвото би му обезбедиле похуман и поздрав живот во својата средина доволно би било 25% од средствата кои се издвојуваат за потребите на уништувачката моќ на современата воена сила (вкупното производство на пари на планетата земја е 22 598, 22 милијарди американски долари, а за одбраната се трошат околу 900 милијарди долари), на пример за трајно решавање на проблемот со озонот доволни се само скромни 5 (пет) милијарди американски долари годишно...

Игор Ѓорески

Проф. д-р Иван Микулчиќ

СРЕДНОВЕКОВНИ ГРАДОВИ И ТВРДИНИ ВО МАКЕДОНИЈА

УДК 904.711.424 (494.17)

УДК 911.375.93 (494.17)

Издавач: МАНУ, Скопје 1996,
со учество на книгоиздателството
Македонска цивилизација, Скопје 1996

Kон крајот на изминатата (1996) година, имавме можност да го проследиме финализирањето на една извонредна сложена и конструктивна замисла: излегувањето од печат на книгата на д-р. Иван Микулчиќ (Институт за историја на уметноста и археологија), во рамките на опсежниот макропроект на МАНУ, насловен како историја на културата во Македонија.

Резултатите од овој проект, кој трае веќе подолго време и има мултидисциплинарен карактер, веќе и се презентираат на јавноста преку научни собири и пишани материјали кои ги содржат сознанијата на голем број еминентни истражувачи од повеќе области. Една од нив е и археологијата, и во тој контекст книгата на проф. Микулчиќ е носител (спомед зборовите на раководителот на проектот, акад. Георги Старделов) на новата фаза од макропроектот, обележена со објавување на монографии од сите подрачја на истражување.

На 368 страни голем формат (без списокот на литература и регистерот на поими), авторот донесува импозантен корпус од археолошка граѓа придружена со обилие на цртежи (178, дел од нив се и успешно изведени реконструкции на хартија од самиот автор), фотографии (41),

две мапи и една минициозна изработена tabela. Двојниот превод на резимето, на английски и германски (вториот е на самиот автор), ја чини книгата достапна за јавноста и од други јазични подрачја.

Во поглед на содржината, книгата е поделена на седум поглавја, разработени на веќе добро познатиот јазик на авторот, разбиралив и погоден за комуникација со читателот.

Првото поглавје е воведување во темата преку разјаснувањето и новите значења на поимот град, уточнувањето на хронолошките и географските рамки на студијата, критичкиот осврт врз предходните истражувања и краткиот екскурс во правците, обемот и методите на авторовите истражувања.

Второто поглавје ја засегнува доцната антика со акцент на Источното Римско царство. Настаните кои го обележале овој период се рефлектирани пред се во градежништвото, а резултирале со градежните особености од 6 век. Истите се причина за добрата сочуваност на тврдините, а оттука и нивното користење се до 12 - 13 век. Во прилог на овој дел е и картата 1 со утврдени места од 6 век на подрачјето на Република Македонија.

Словените во Македонија, тема неизмерно богата за ексилотација, е насловот на третото поглавје. Преку историските извори, комбинирани со археолошки наоди, ги следиме првите појави на Словените на нашето подрачје, прво како групации во рамките на варварските

пљачкашки упади, а потоа и самостојните продори. Нивното насељување е регистрирано и во Грција, во почетокот на 7 век, но не и во Македонија. Причина е неатрактивноста на просторот и поднебјето. Словенски гробови со кремација (во urnи) се откриени во Средна и уште повеќе во Јужна Грција, а во северниот појас, од Дунав до Солун нема ранословенски наоди, се до 9 век.

Веќе од 9 век на теренот се забележува прилив на нови словенски групации од изворното подунавско јадро, и создавање на хомогена материјална култура како дел од една голема балканска заедница во 10 - 12 век. Авторот го допира и проблемот на Самоиловата држава, но од аспект на категоризацијата на укрепените места и нивната важност за државниот систем. Пред се, тоа се поголеми крепости (кастрони) и помали тврдини и стражи (фруриони), а и едните и другите - рановизантиски крепости оспособени за одредени потреби. Авторот не констатирал на теренот нови начини на сидање во овој период (10 - 11 век).

Во кратки црти е разработено и прашањето за црквите од 9 - 10 век, кои биле бројни во тоа време, но за жал, поради низа причини, пред се нестручните ископувања, добиените резултати не соодветствуваат со состојбите на теренот.

Ситуацијата по сломот на Самоиловата држава и обновувањето на византиската власт во 11 и 12 век, концизно е обработена во четвртото поглавје, каде е констатирано уривањето на поголем број крепости и

нивно запустување повеќе од 3 века; следниот процут на градежништвото се следи во средината на 14 век. Горни Сарај во Охрид, Штип и Прилеп сведочат за овој процес.

По низата востанија на локалните велможи, како и продорите на Норманите, бележиме еден релативно долг период на благосостојба, кој се должи на развојот на рударството. Наодите од овој период (стеги, клинци, шарки, брави и клучеви за врати) укажуваат на повисок квалитет на градбите и замена на дрвените елементи со железни.

Вториот дел на ова поглавје се занимава со циркулацијата на монетите во 11 и 12 век и води кон заклучоци за функционирањето на околу 30-ина градови од тоа време, археолошки потврдени и документирани. Нивната локација е речиси стандардна - покрај рудниците; немаат воен туку стопански карактер, со далеку поголемо ниво на организација и урбанизација.

Петтото поглавје го обработува материјалот од 13 и 14 век, групиран според неколку елементи: по збиениот осврт врз историските настани, авторот влече вредни заклучоци за урбанизацијата во зрелиот и доцниот среден век, како резултат на деталната опсервација на неколку поголеми средновековни градови на Република Македонија (Просек, Пелагонија - Битола, Скопје - Горен Град, Охрид - Варош - Горни Сарај, Собри кај Тетово, Велес, Прилеп, Струмица - Цареви Кули). Потоа е опфатено населението и неговата структура, како и известни категории и функции.

Рудничките тврдини се повторно прегледани (како и монето-циркулацијата) со констатација дека полека замираат поради преместувањето на границата на југ, и появата на конкурентни рударски центри.

Една релативно нова категорија, укрепени манастири и збе-

гови, точно дескрибирана од авторот, е обработена и поткрепена со примери: манастир Трескавец, збеговите на Маркови Кули и Прилепец.

Истото е и со Феудалните замоци, кои доста паралели имаат во соодветните градби во западноевропските држави. Како такви, авторот ги наведува: Исарот во Штип, Маркови Кули во Прилеп, Горни Сарај во Охрид, и ги поткрепува со логично изведенци заклучоци.

Надолната линија од развојот на средновековните градови, т.е. нивното запустување и замирање се следи во почетокот на турскиот период, опфатен во вид на краток осврт, кога се појавуваат други, изменети стопански односи и израснување на нови регионални средишта.

Материјалните остатоци од средниот век, како шесто поглавје, се расчленети во неколку сегменти, пред се поради обимноста на материјалот и информации. Обработени се рано и доцносредновековните фортификации со констатации дека во првиот период е карактеристична употребата на доцноантичките крепости (од 6 век), со обнова на оштетените места, при што акцент е ставен врз употребата (или неупотребата) на вар како скапо врзивно средство. Значајно е и дескрибирането на одбранбените бедеми и насипи, и аулот како карактеристика на степските народи.

Вториот период обработува техники на сидање, опуси, од 11 - 12, 13 и 14 век, и некои нови форми кои се појавуваат на тврдините: порти со две кули кои имаат потковичеста основа, квадратни кули, кули со отворена внатрешна страна, главна кула - донжон (бергфрид), стопански дел - цвингер подградие (амбирија) и сл. Сето ова сугерира и одредени аналогии со крепостите во Западна Европа.

Во преостанатиот дел се презентирани подвигни археолошки наоди, поделени во неколку групи: предмети од метал и коска (накит, амулети, делови од машка опрема), оружје, орудија, монети, керамика (византиска глეфосана, куќна, градежна).

Всушност, претходните поглавја на кои е поделена книгата, сочинуваат целина испреплетена од хронолошки, историографски, методолошки и др. факти, чија градација кулминира во седмото поглавје, во вид на преглед на укрепените места од средниот век во Република Македонија. Во својот вообичаен, претцизен стил, авторот ги наведува информациите покрај секој локалитет, и тоа најпотребните: име, литература, местоположба, најстари и средновековни остатоци, планови и илустрации, добиени по пат на долгогодишни континуирани и совесни истражувања.

Дејан Јовановски

ДРОГАТА

- ПРОБЛЕМ НА ЛИЧНОСТА НО И НА ОПШТЕСТВОТО

Злоупотребата на дрогата стана и е сериозен светски здравствен проблем. Дружество на човекот со дрога почнало уште пред повеќе милениуми. Митовите и легендите како и историските записи на разни народи ни даваат податоци од кои се открива праксиската човекова потреба повремено да отпатува на онаа страна од реалноста, во просторите каде вледе љубовта и добрината. Во душата на човекот во сите епохи, постојано е присутна идејата за егзистенција на другата реалност, која постои не зависно, во светот во кој поминуваме најважел дел од животот. Другата реалност постои само како спиритуално искуство и човекот ја доживува многу ретко и само во посебни случаи.

Човековите предци уште на самиот почеток од своето постоење се судриле со суровата природа, преполнна со замки и закани, која кај нив предизвикала разни стравови, но истовремено и желба да се надминат или пак да се избегнат. Потполната немоќ пред непознатото и стравот од смртта го упатувале човекот да се обрати за помош или утеша на другиот свет или на боговите. Најпрво, на човекот му е понуден сонот како исполнувач на желбите, но илузијата на сонот кратко трае и по будењето човекот е повторно сам и загрозен. Меѓутоа човекот по својата природа е љубопитен и истражувач, па очигледно не му било тешко рано да открие дека природата во изобилство му нуди разни билки кои откако ќе ги вкуси и изеде му го подобруваат расположението, а животот за кратко време го прават полесен, помалку болен и суров.

Од првите историски записи

за далечното минато на човековиот род се гледа дека билните дроги заради нивниот необичен ефект ја менуваат вообичаената слика за светот и понекогаш ги исполнуваат желбите на илузорен начин, а со тоа го поткрепуваат верувањето во светот на натприродните сили; ги земаме речиси сите народи и тоа многу веројатно уште во праисторискиот период.

Се претпоставува дека првите историски искуства со дрогата човекот ги имал во раниот палеолитски период (40 000 - 10 000 год. пред н.е.)

Подоцна, од разни списи се дознава дека ефектите на дрогата биле познати и кај старите Грци, кај Кинезите, Индуите, Астеките и др. Пештерски цртежи, стари повеќе илјади години ни даваат право да веруваме дека човекот одамна се обидел низ магиските обреди и церемонии во врска со оплодувањето и ловот да произведе промена на состојбата на свесност.

Значи, човекот настојувал да најде пат до "излегувањето од самиот себе си" или да "патува" во нови простори.

Раното откривање на дрогата му помогнало на човекот попсено да стапи во контакт со своето несвесно и да се доведе самиот во екстатична состојба, така да се има впечаток дека опишти со натприродните сили, кои треба да му пружат утеша или да се пренесе порака од некој др. свет. Затоа што најчесто се работело со билки со моќни психоактивни свойства, луѓето станале склони кон билките и им придавале магиски и чудотворни свойства. Билката од страна на примитивниот човек е смештана за светлост и божја имовина, па

нејзината употреба строго ја контролирале свештениците како личности кои вршат посебни функции и имаат големо влијание на животот во заедницата (пр. племенски поглавари, врачеви). Најдобар пример за тоа е билката мандагора, за која речиси сите народи имаат некоја своја легенда.

Прва билка со психоактивно свойство која се спомнува е МАК (афион): ја одгледувале Сумерците, народ кој живеел пред 5 000 години, на глинени таблици на пространствата на Долна Месопотамија (денешен Ирак).

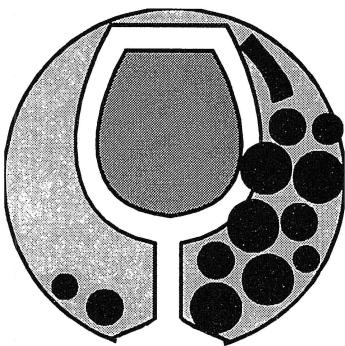
Од МАК потоа се правел опиум кој се користел во медицината посебно од страна на Грците и Арапите.

"Керката на Зевс, Хелена на војните во виното им ставала некои сокови да ја заборават болката и стравот, да станат храбри, а тоа всушност бил опиумот.

ХАШИШОТ се спомнува од страна на Кинескиот цар ShenNunga (2737 год. пред н.е.), како лек против кашлање и дијараа, а во стара Кина како средство против болка за време на хируршките интервенции, а во Индија е земен како лек. Хашишот е нарекуван "небесен водич".

Старите култури користеле халуциногени печурки, а меѓу билките кои ја менуваат свесната состојба се спомнува и еден вид на мексикански кактус, познат под името пејот.

Се смета дека првиот медицински препарат на база на опиум е направен во 16 век од познатиот Парацелзиус. Парацелзиус опиумот го нарекува "камен на бесмртноста". Во 1805 год. фармацевтот Сертурнер го изолирал првиот составен дел

од опиумот и му го дал името морфин, по Морфеус, грчки бог на сонот. Нешто подоцна, 1832 год. изолиран е кодеин, а 1848 год. папа-верин.

Интересно е да се спомене дека основачот на психоанализата, С.Фројд, како млад невролог земал кокайн во моменти на депресија, па дури и го препорачал на еден свој пријател посебно фалејќи ги неговите ефекти во отстранување на болката.

Швајцарскиот хемичар Албер Хофман успеал да синтетизира лисергична киселина поточно LSD-25, чии својства ги пробал на самиот себесе. LSD дрогата е сместена во психотомиметички средства, затоа што кај човекот предизвикува состојба која е необично, слична на психозата.

Дрогата зема голем замав за време на војните што Америка ги водела во Виетнам и во 60 -тите години со појавата на хипи - движение и интензивно продолжува до денес. Што значи дека дрогата е присутна како во класичните култури така и во модерните цивилизации.

Праисконското човеково тежнение да ја победи својата немоќ и барем за кратко време да отпатува во земјата која постои во фантазијата. За жал оваа илузија трае многу кратко, а будењето предизвикува уште поголема болка.

(продолжува)

Елена Банова

Што е вљубеност?

Од сите заблуди во врска со вљубовта најјако и најголемо е верувањето дека "зљубеноста" е љубов. Кога некој ќе се вљуби, искрено се чувствува "Jac go (ја) сакам. Но два проблема веднаш ќе станат очигледни. Прво е дека искуството на вљубеност е специфично еротско искуство. Ние се вљубуваме само кога сме свесни или несвесно сексуално мотивирани. Вториот проблем се состои во тоа што вљубеноста е привремена без оглед во кого се вљубуваме, сосема е сигурно дека ќе се одљубиме под услов врската подолго да потрае. Медениот месец секогаш има край. Цутот на романсата е секогаш минлив.

Суштина на феноменот вљубеност е ненадејно рушење на еден дел од границата на егото што ни дозволува да го стопиме својот идентитет со идентитетот на другата личност. Ненадејното ослободување на себе си и драматично прекинување на осаменоста, сплотување со тој што го сакаме. Сите проблеми се совладани. Иднината е осветлена со силна светлина.

Порано или покасно, соочен со секојдневните проблеми, човекот се враќа во стварноста. Тој сака да води љубов, таа не! Тој сака да оди во кино, таа не. Така двајцата доаѓаат до открытие, дека не се во единство со саканата личност, и дека таа личност и понатаму ќе ги има своите желби, вкусови и предрасуди. Сега се повторно две одвоени - индивидуални личности.

Вљубувањето не е свесен избор. Ова искуство може да не заведе во моментот кога не се надеваме и кога е многу непожелно. Може да ни се случи да се вљубиме во некој, а тој да биде погрешен спој. Можни и да ни се случи да се вљубиме по

секоја цена во некој, на кого се восхитуваме, го почитуваме и со кого посакуваме подлабока врска.

Вљубувањето не претставува ширење на сопствените граници. Тоа е само нивно привремено и делумно рушење. Ширењето на сопствените граници бара напор, додека вљубувањето се остварува без напор. Кога ценетиот миг на вљубување поминува, и границите се вратат на своите места, може да дојде до разочарување, но тоа нема да биде претерано.

Ако имаме во свеста некоја цел со вљубувањето тоа е целта да се заврши со осаменоста и да се зацврсти со брак. Совршено сме задоволни таму каде што се наоѓаме. Го пронајдовме духовниот мир. Саканата личност ја согледуваме како совршенство а и да има некој недостатоци, ги сметаме за неважни, кои само допринесуваат на нејзиниот шарм или неодоливост.

Ако вљубеноста не е љубов, тогаш таа е делумно и привремено рушење на граници. Вљубувањето е мала превара со која што се служат жените, да ни ја отапат свеста, доволно долго за да не намамат во брак. Тоа го знаат сите оние кои се среќни или пак несреќни во бракот.

Катерина Миник

Како да ги составите деловите на срцето скршено од љубовта

Сте верувале дека тој бил личноста на вашиот живот. Сега замина. Ве напуштил. Како ќе го преживеете тоа? Како ќе ја пребродите збунетоста и дезориентираноста што ја чувствувате? Но, знаете дека сите знаат дека тој ве оставил?

Таа личност бил се што отсекогаш сте сакале: убав, паметен, шармантен и внимателен. Со недели, месеци сте го гледале во своите соништа, сте барале начин да му се приближите се додека конечно не сте го запознале во некое друштво. Губејќи ја земјата под нозете при самата помисла на него, сте се труделе да се концентрирате на работата и секојдневните обврски, но мислата секогаш ви се враќала на него и на плановите кај ќе одите и што ќе правите на следниот состанок. И конечно, љубов! Животот добил убав тек, деновите исполнети со него и само со него; прошетки, излегувања, викенди поминати заедно. ... Меѓутоа, сте почнале да

чувствуваате вознемиреност и веќе толку пати доживеаното чувство како во сета таа убавина нешто не е во ред. Сомнежот се претчувствуваше. Зарем на последната забава морал тој да ја испрати вашата приятелка? Кога сте се спречкалете, крајно грубо ви префрлил дека понекогаш сте досадни во своите тврдења. Веќе и не е важно кога и како сето тоа се случило. Вие сте повторно сами, со сеќавањата кои ве болат и излудуваат. Се чувствуваате издадена, запоставена и отфрлена. Никако да најдете одговор на прашањето "зашто?". Дали вие сте виновни, дали нешто требало да се премолчи, да се премине преку нешто, што? Најтешко ви паѓа повторувањето на оправдувањата кај приятелите - како следниот пат ќе направите подобар избор. Што се случува тука?

Збунетост

Збунетост е основно чувство сокое се соочувате во најраниот пе-

риод после раскинувањето. Чувството на срам, иако е смешно, сепак е присутно. На сите кои сте ги знаеле и со кои сте се дружеле сте им зборувале за својата последна романса, опишувајќи како ви е неизмерно верен, како ве сака. Сега тој ве оставил. Како да се однесувате пред поставените прашања на вашите пријатели и познаници за тоа што се случило, како, каде, зошто...

Разработете план: престанете да чувствуваате толкова безволност. На прашањата за вашиот бивши дечко одговарајте кратко, без лажење, не изнесувајќи полуистории, не ја разубавувајте стварноста. Доволно е да кажете "не се гледам повеќе" и тука застанете. Вие на никој не му должите објаснување. Избегавајте да ја прераскажувате вашата последна врска и со најдобрите пријателки. Уште е рано во таа фаза било што конкретно да заклучите, а обновувањето на сеќавањата само е потсетување што сте имале па изгубиле (подобро кажано, што сте мислеле да имате). Тоа на никој не му е убаво (под претпоставка да не сте мазохиста).

Самоочиштување

Неопходно е голем труд за да се поврати изгубеното самопочитување. Доколку почнете да плачете на рамето на еден или друг пријател тоа ви дава само привремено олеснување, но не и решение на проблемот. Не ви е потребно сожалувањето на другите. Не е потребно да бидете насолзени, ненашминкани, несредени, бидејќи сите ќе ве сметаат за жртва и така ќе се однесуваат кон вас. Со тоа само го продолжувате вашето подобрување. Доколку вашата описаната состојба трае подолго, симпатиите ќе се претворат во

кисело сожалување, а тоа е последно чувство кое во тој момент ви е потребно. Вие веќе самите себе си се сожалувате. Луѓето не ја сакаат татката и жалоста во својот круг и со времето ќе бидете личност што се поретко ќе ја повикуваат во друштво. Затоа соберете се: движете се во друштвото на луѓето што ве сакаат, ценат и почитуваат и со кои убаво се чувствуваате. Најважно е тие денови да водите грижа да изгледате беспрекорно, со средена фризура, облечени во својата најубава гардероба, нашминкани и средени. Верувајте, тоа го подига моралот.

Учење од своите грешки

Многу е важно да прифатите дека вашата врска е завршена. Доколку продолжите да мислите и фантазирате како тој можеби ќе го измени своето мислење и ќе ви се врати, нема да бидете во состојба да направите вистинска елиминација на вашата претходна врска. Треба да постои една детална анализа на минатата врска. Додека една врска трае ние анализираме како таа дејствува на нас, истражуваме како функционираме а не обрнуваме внимание на грешките на партнериот. Не

потпаѓајте во стапицата на прашања "што со мене не е во ред", бидејќи тоа кон ништо не води. Тоа што треба да истражувате е тоа што не било добро во вашиот став во однос на партнериот. Штом почнете да се прашувате "зошто овој пат направив се точно", погледнете длабоко во својот однос и утврдете дали се е така како што тврдите? Првите денови на вашата врска биле подложни на донесување на брзи заклучоци и претпоставки дека и тој на работите гледа на брзи заклучоци и претпоставки дека и тој на работите гледа како и вас. Непрестано сте се трудуле да му ја покажете таа страна на вашата личност која најмногу ќе му се допадне.

Кога започнуваме една нова врска секогаш настојуваме да оставиме најдобар впечаток. Голема грешка. Секогаш подоцна доаѓа моментот кога било кој од партнериите во врската разбере дека направил многу компромиси и тогаш врската се распаѓа.

Збунетоста и конфузијата што ја чувствувате откако ве напуштил произлегува од фактот дека изразите на почитување, разбирање и љубов биле само смислено манипулирање со емоциите и со цел на постигнување нанајобична авантура. Истражувањето и анализирањето на една врска ви дава можност да ги уочите знаците на несовпаѓање, знаците на различни гледања на светот итн. Доколку после анализата заклучите дека вината не е до вас и како една од причините на раскинување била неговиот проблематичен карактер или заради тоа што не ви бил соодветен, ќе можете да продолжите понатаму и да го започнете периодот на регенерација и враќање на вербата во себе.

Бес

Откако сте извршиле анализа на врската и сте заклучиле како "Совршениот" е само обична лич-

ност, ќе се соочите со ново чувство, а тоа е бесот. Ќе беснеете на самата себеси заради времето и енергијата која сте ја истрошиле на него. Чувството на бес и омраза за вас е уништувачко. Бесот и огорченоста одат заедно, а личноста која ги има овие чувства нема да биде прифатлива и омилена. Да се беснее за минатото е деструктивно, бидејќи тука ништо не можете да измените туку само да ги уништите моментите во кои бесот ве обзема. За промена, може да му напишете едно оправдувачко писмо каде ќе ги изнесете сите свои негативни чувства. Во него може да го нарекувате како сакате, да му кажете се што ќе ви текне на ум, сè што сте сакале да му кажете во лице а не сте го направиле. Соочете се со сите замерувања на кои ќе се сетите.

Осветување

Осветувањето не е ништо друго отколку моментално енергија во внатрешноста на организмот која не тера на акција. Меѓутоа, никое осветување не е слатко. Тоа е многу лоша и напорна работа која му докажува на минатиот како е добро што не оставил. Не ја губете енергијата и нервите на нешто што е завршено.

Живоштот е пред вас

Излезете надвор. Не се завлекувајте во кревет и да ја пртолкувате минатата врска. Времето е пред вас, само што не дошол некој нов "совршен", можеби тој вистинскиот? Навистина, мислам дека секоја врска, каков и да е крајот е едно искуство кое не збогатува. Тоа е дел од нашето минато, еден наш избор кој мораме да го почитуваме, како што се почитуваме себе си. Сакајте ги и своите грешки, бидејќи вие стоите зад нив. Како би знаеле што е среќа, ако не ја осознаеме несреќата? Тоа е фраза, но е вистината. Среќно!

Светлана Аранѓеловик

ДЕСЕТ СОВЕТИ ЗА ЖИВОТОТ И ЉУБОВТА

Колку пати сте се запрашале дали е тоа права љубов, каков е квалитетот на вашиот живот, што се случува помеѓу вас двајца. Имате безброј прашања, треба да му ги поставите на партнерот, слободно и отворено. Одговорите се добиваат со заеднички разговор. Еве некои предлози.

1. ДОВЕРБА - Има ли нешто поубаво и повредно отколку во некого да имате доверба. Тој ви верува на вас, вие на него. Искрени сте, се доверувате еден на друг. Немате тајни. Тој е таа особа на која можете да и кажете се ќе ве разбере и нема да ви наштети. Тој не е злобна пријателка која одвај чека да и ја откриете својата тајна за да ја каже на други. Тој не е колега од работа на кого не можете да му ги кажете своите тајни. Ни на родителите не може повеќе да им се пожалите и да им кажете све како порано. Децата се уште се мали и не разбираат се. Но тука е тој. На него можете да му кажете се. Меѓутоа дозволете да и тој ве има вас, вашето поверење, искреноста и подршката во све.

2. ВЕРНОСТ - Тоа е нешто друго. Старо прашање, зар не? Колку сте верни, дали сте верни, дали сте го изневериле, колку пати? Прашањата важат и за него. Немојте да мислите дека ќе го излажете него се лажете себе, ако не сте начисто сами со себе: дали го сакате, зошто сте со него. Во тој случај стално се лажете себе. Живеете во илузија дека е све добро. Но ако живеете со човек кон наполно не ви одговара, ако сакате друг и ако тој друг постои тогаш зошто не одите кај тој друг. Бидете храбри, искрени спрема себе и поштени према него и одете. Само немој да се лажете себе, него и тој третиот. Бидете способни да донесете правилни одлуки. Тоа не е лесно и исто така важи и за него.

3. ЉУБОМORA - Малку љубомора од негова страна, нема да ви смета зар не. Ќе знаете дека мисли на вас, дека се грижи да не ве изгуби. Чувствува страв во себе кога ќе ви се приближи друг, или кога други ви даваат комплименти. Но постанува опасен кога ќе почне да ве ограничува вас, вашите постапки, мисли и чувства, кога ќе почне да ве гуши, кога ви забранува излегување, слободно движење и дружење, кога секој ви поглед го сфаќа погрешно и за тоа ве осудува. Мора да знаете колку слобода сакате за себе, толку исто мора да му дадете на него. Ако таква опасна љубомора постои, пробајте да разговарате, да одите во советувалиште. Решение секогаш има само треба да се побара.

4. ПРИЈАТЕЛИ - Кажуваш дека пријателите се најголемо богатство. Дали вашето богатство е мало или големо или сте сосема задоволни? Убаво е да имате пријателка со која можете да оговарате, пријател во кој ќе имате поверење. И вашиот партнер има пријатели за

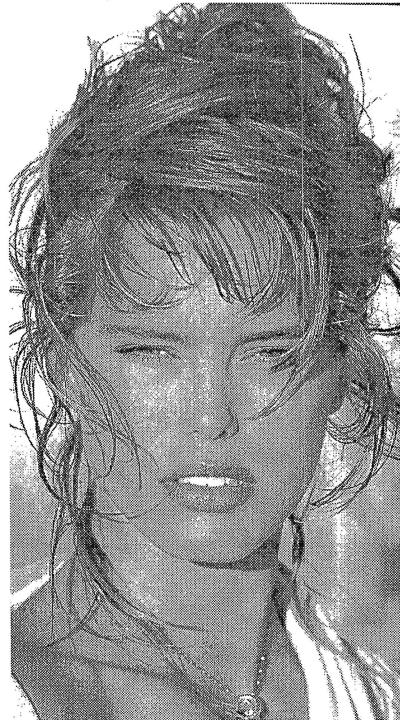
заеднички хобија, дружења и излевања. Во ова денешно време полно со обврски најдобро е да се има заеднички пријатели со кои ќе го поминувате своето време но морате да признаете дека да се пронајде време за љубов е најважно. Па нека тоа биде баш со заеднички пријатели.

5. РАБОТА - Важно е но нека не ви биде најважно на светот. Тоа е тешко да се оствари, бидејќи по 10 саати дневно поминувате на работа и на патот од куќата до работата и обратно. Ако спиете осум саати, ви остануваат 6 саати за љубов, деца, дружење, обврски во куќата и пријатели. Кога сте на работа работете и мислете на тоа што го работите, но надвор од работата заборавете на се. Ако го прифатите овој совет, а вашиот партнери уште не, доста уморен од работа руча и спие после ручекот а навечер доаѓа уморен од работа, пробајте да разговарате со него. Тој треба да ве разбере вас и вашите потреби, да може да ве ислуша и да проба да ги промени своите погрешни навики.

6. СЛОБОДНО ВРЕМЕ - Позната е изреката времето е пари, а слободното време е злато. Слободното време е највредно. Морате да го цените и да уживате во него. Немојте да го менувате за ништо на светот. Морате секогаш да го најдете. И вие и вашиот партнери мора да има време за него. А има ли нешто подобро од убаво поминатото време со особата која ја сакате. Секој момент поминат и убаво осмислен ќе ви го поврати задоволството, личната среќа, заедничката љубов и убавината на дружењето.

7. ПАРИ - Тука се, ги нема, ги има, но недоволно. Потребни се, но ве молам не се расправајте околу нив. Бидејќи не се толку вредни да се карате заради пари, да се напуштате или пак заминувате (иако е ова

материјално време). Морате да знаете колку пари имате и колкви се вашите потреби. "Покри се онолку колку што ти е широк покривачот". Голема вистина и стара мудрост. Но немојте да заборавате и да си дозволувате себе невозможни луксузи претерани барања. Не можете да барате вода од празен бунар. Научете да живеете со тоа што го имате. Уживајте во тоа, пронајдете задоволство и во таквиот начин на живот. Поради малку пари, а големи животни потреби, вашиот партнери не е крив, научете да штедите таму кај што можете и да се задоволувате со ситни работи.

8. СЕКС - Потребен е! Не го заборавајте тоа. Не го избегавајте! Не заборувајте дека немате време, дека сте уморни од работа. Овие изговори не се добри и навистина нема да ви помогнат. Наместо тоа заборувајте слободно заексот, за проблемите кои ги имате, решавајте ги меѓу себе, мислете наекс и уживајте во него. Што има подобро од тоа! Ќе видите, ќе бидете поуспешни на работа, поздрави и задоволни. Па нели е тоа се што сакате.

9. ДЕЦА - Грижа или задоволство - и едното и другото, ќе се сложите. Не дозволувајте да грижата ја победи љубовта, задоволството и среќата на заедничкиот живот. Не дозволувајте да децата ви претставуваат единствено преокупација во животот, да од претерана грижа за нив, запоставите себе, дружењето со пријателите, љубовта, своите обврски и ситните задоволства. Немојте децата да ги гушите со претерана грижа. Имајте мерка во се: и во љубовта и во грижата за детето. Децата се и мами и татини. Немојте да дозволите да за децата се грижи само еден од родителите, а љубовта да ја поклонува другиот. Нека сето тоа биде заедничко. Така е подобро, поприродно и поздраво.

10. НЕЗАДОВОЛСТВО - Дали нешто ве мачи, дали сте недоволни? Треба да знаете заради што сте недоволни и колку. Дали нешто треба да се промени? Колку тоа недоволство влијае на вас и на вашиот партнери? Најдобро е да сето тоа правилно го дефинирате и отворено за тоа да разговарате со својот партнери заедно дојдете до решение. Проблемите и недоволствата кои во почетокот се ситни и мали и кои не се решаваат со време, стануваат се поголеми, а тогаш, се потешко решливи, или нерешливи. Тогаш е касно. Проблемите треба да се решаваат додека се свежи. Така е најуспешно.

"Ако овие совети ги употребите во својот живот и во љубовта, животот ќе ви стане поквалитетен поискрен и поубав."

Кайтерина Делевска

Шминка спрема личност

Според физиогономијата, на лицето на секој човек, видливи се карактеристиките на неговата личност. Добро е познато дека особите со округло лице се весели и миролубиви а додека особите со долгансесто лице се тажни и неуравнотежени. Лицето е поделено на три зони: горна зона, од челото до очите, одговара на интелектуална природа; средна зона од очите до устата, сентиментална, а долната зона од устата до брадата, инститивна природа. Нагласената една или друга зона укажува на доминантните особини на личноста. Затоа е најдобро прво да се погледнете на огледало и да одредите на кој тип припаѓате, а потоа да изберете шминка која ќе ја истакне вашата подобра страна, секако со помош на модерните бои.

Чело: ставете тен според бојата на кожата или нешто посветол (никако потемен). Светлата зона ќе ја направите со ставање на светол тен на средниот дел, а слепоочниците обојте ги со темен тен. За да се осветли делот помеѓу веѓите (на кој не смее да има влакна) земете бел или неутрален коректор.

Обрве: треба да бидат во благ лак и по потреба може да ги продолжите со исцртување на тенка линија, бидејќи така ќе изгледаат природни.

Очи: треба да се нагласат но не претерано. Прво капаците, се сенчаат со темна сенка, а горе и доле ставате светла сенка. Ако сакате шминка во боја определете се за ладни тонови.

Јаболчници: откако по целото лице ќе го распоредите тенот со природна боја, јаболчниците ќе ги освежите со руж за образи, а за да ги истакнете прво ставате потемен

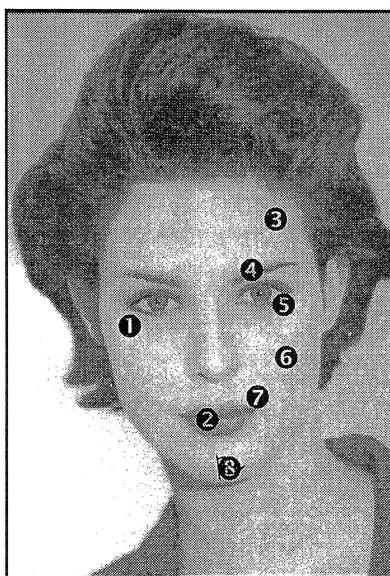

тон а одозгора светол коректор.

Уста: не смеат да делуваат агресивно - намачкајте ги со кармин откако претходно сте ги намачкале со тенка пудра, камена пудра сте ги нацртале со молив за уста нешто

потемен од бојата на карминот и на крај можете да ставите сјај за уста, нагласувајќи ја горната усна така ќе изгледате позаводливо.

Катерина Делевска

1. Светол тен
2. Сјај за усни
3. Златест тен
4. Веѓи во форма на лак
5. Туш
6. Руж за образи
7. Нацртани усни и посветол кармин
8. Разнобоен руж

МОИ СОВЕТИ ЗА ПОУБАВ ИЗГЛЕД

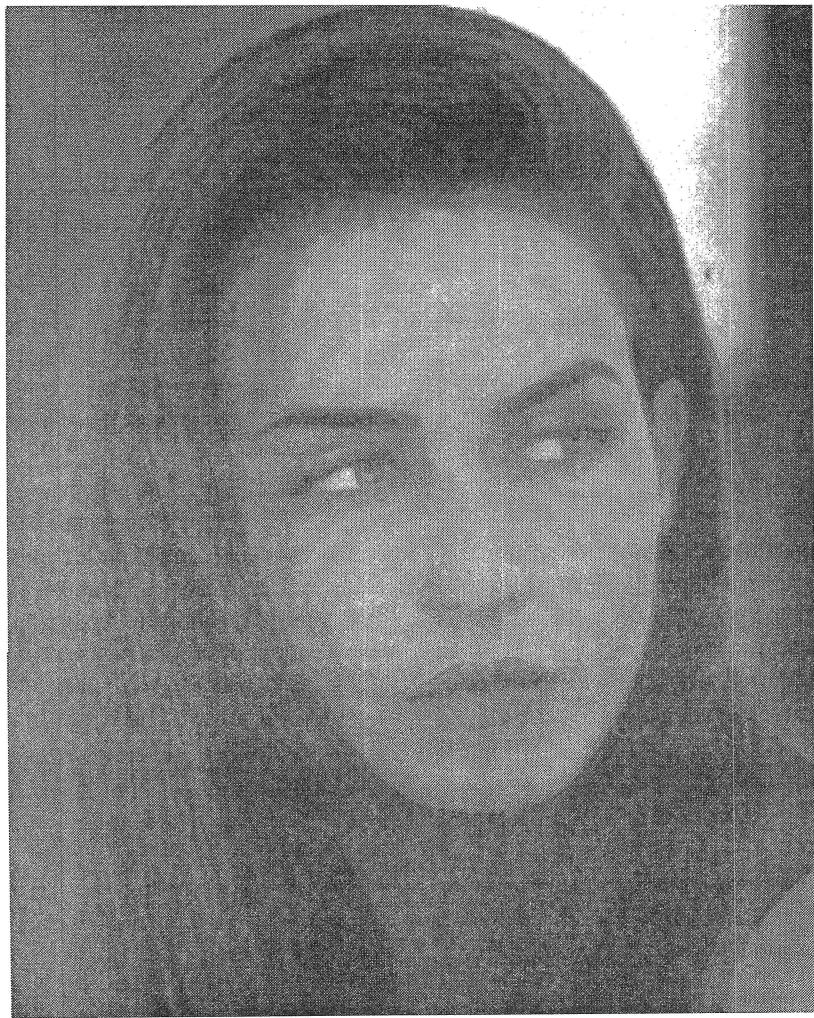
*Внимавајте ли на
вашиот изглед?
Колку штој ви значи?*

Модата во светот постојано се менува од година во година; Но нешто останува непроменето, а тоа е негувањето на косата. Таа сака негување со различни уља: бадемово, рицинисово, маслиново и чичково уље. Тие вли-

поубава и поздрава. Доколку финансиски стоите добро, би било добро да ја користите колекцијата "Лорсал" за правилна нега на косата.

За правилно одржување на косата неизбежно е шишањето, еднаш месечно, отстранувајќи ги штетните краеви. И запамтете, само негуваната коса е убава коса?

За поблескав сјај и здрава ко-

јаат на брзиот раст на косата го спречуваат цветањето на косата, сушењето, и ја прават секако косата

са ви го препорачувам следниот рецепт: Измешајте пола филцан маслиново уље и пола филцан коњак со

една жолчка од јајце. Смесата добро се размешува и се нанесува на корените на косата првин а потоа и по целата должина на косата (Држете ја главата така два часа). Потоа косата умотајте ја во пластична кеса, косата завиткајте ја со топла крпа. По два часа косата добро се исплавува со некој благ шампон. Не го заборавајте ни тогаш регенераторот на крајот.

Ако сакате да направите уочлива промена, да бидете забележана, вашата коса не мора максимално да се ошиша. Доволно ќе биде да ставете мини - вал. Така косата ќе ви биде побујна и лепршава, а тогаш ќе можете да си ја наместите како сакате. Косата нема да ви се лепе за главата. Навистина ќе изгледате поубаво, а особено оние девојки кои имаат ретка коса.

И не заборавајте средната должина на косата е најдобра варијанта за било какви промени. Се најдевам дека добро ќе ви послужат моите совети.

Билјана Анакиевска

Разговори за мода

ХУМОР ИЛИ БИЗНИС

Напоредно со неодамна завршениот есенски саем на мода во Милано, одржана е изложба под наслов "Мода која засмејува", на која модата можеше да се согледа од друг агол. Оваа интересна изложба, го наметна она вечно прашање - дали модата е само несериозна игра на промена на изгледот, па и колку да е тој смешен? На кратко: дали модата е хумор или бизнис?

На ова прашање на новинарите, на познатото италијанско списание "Цоја" пробале да им одговорат Росела Јардини, портпарол за печат кај "Москино", Марија Пеца - новинарка, Боб Кригер моден фотограф и Марлена Систо, дизајнерка.

Росела Јардини вели: "Живееме во времиња кои не се весели и сите се смееме со стиснати заби, а "Москино" е ретка италијанска фирмa која секогаш е во состојба да секоја своја креација ја обови со хумор. Духот со кој работиме е оној на кој не научи Франко Москино. Модата е и луксуз и забава и затоа со неа треба да се занимаваме со извесна резерва. Една моја пријателка неодамна ми кажа дека нејзино омилено вечерно сако е сеуште она на "Москино" кое го креирал пред многу години и кое на грбот има натпис: "Од стара кокошка, добра супа". Ние сеуште работиме за да продаваме и за секоја интересна идеја треба да се проучат добро класичните облеки. Значи, храброст и бизнис, фантазија и добар вкус, тоа се две души кои се секогаш во судир."

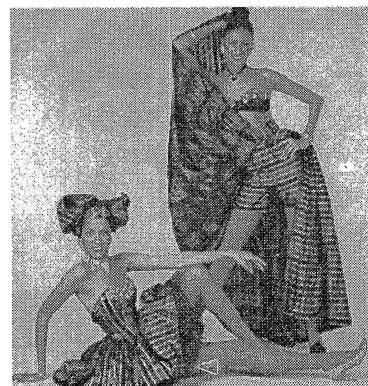
Марија Пеци, новинарка која со години внимателно ја следи револуцијата во модата, тврди: "Нема

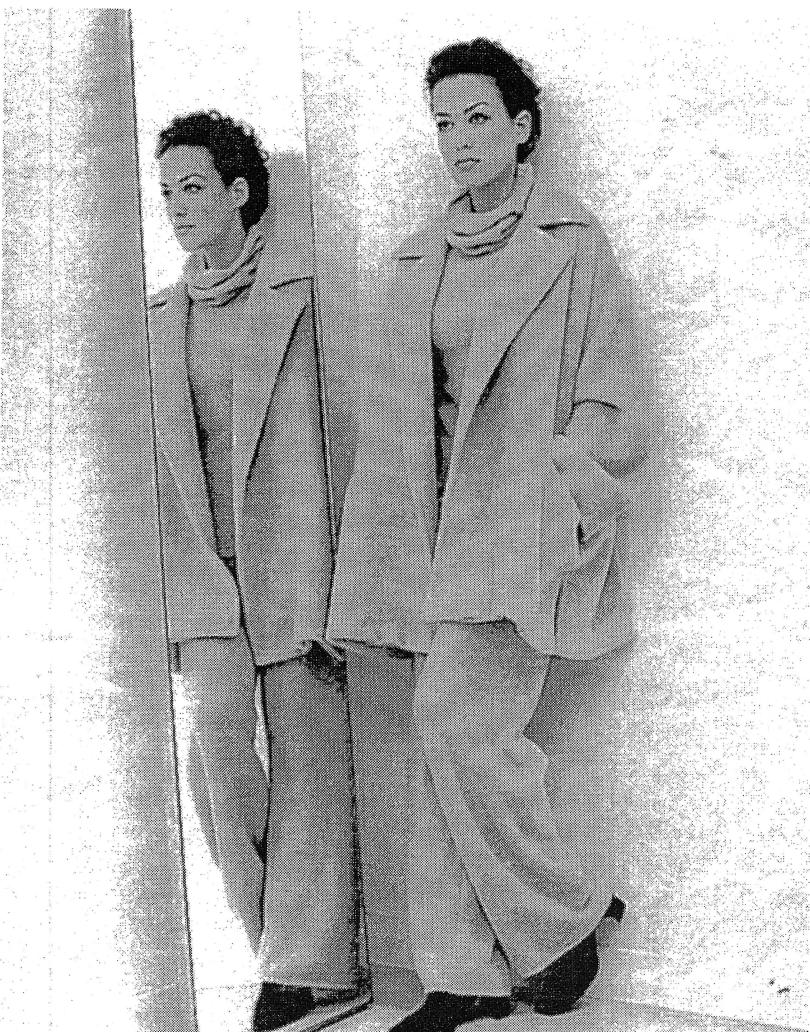
тука никаква расправија, секогаш победува бизнисот. Да се шегувате со модата, потребни ви се добри пари. Сега води ново англиско школо. Неговите креатори се многу итри, способни да предложат некоја лудост и вешто да ја препорачаат. Нивните апсурди, екстремни сценски модели, ако се расчленат стануваат совршени парчиња кои секој може да ги облече. Покрај се, позади она што предизвикува смеа и спектакл, стои многу сериозна работа".

Фотографот Боб Кригер потсетува: "Бидејќи во модата завладеа потполна анархија на стиловите, треба да се користи се и ништо да не се фрла. Многу е интересно да се следат трендовите, а истовремено да се спаси од пропаст старата гардероба.

Дали модата служи за да се разликуваме од другите? Не е ли тоа, она кон кое тежнее секоја жена кога наутро ќе се најде пред својот регал?

Мадлен Систо, дизајнерка заклучува: "Ми се допаѓа да видам како облеката која ја предлагаат списанијата, ќе се пресели во секојдневниот живот. Смешната страна на целата работа е дека нас жените модата несвесно не освојува и не победува, дури и кога е спротивна на

стварноста и нормалноста. Дали ќе бидеме убави, дали ќе се допаднеме некому, не е важно. Единствено правило е тоа нас да ни се допадне.

Нови боеми

Облеката за боемските ноќни забави, оваа сезона ја здогледа светлоста на денот. На улиците се појавија луксузни материјали и додатни детали во необични комбинации, донесувајќи нов, софистициран изглед со доза на носталгија за дваесеттите и триесеттите и елементи од деведесеттите години.

Мини капути

Во рамка на актуелниот тренд на контрасти, напоредно со претерано долгите, креаторите за

оваа есен и зима, предложија и мини капути. Додека првите подобро штитат од ладно, другите се попрактични и поудобни. Има и златна средина - должина до колена.

Плиш

Тежнењето за луксуз и елегантноста го врати во прв план тенкиот, мек и сјаен свилен - плиш, најчесто освен црна, во кармин и кафеава боја. Моделите не се само за навечер, а се комбинираат со различни "дневни" материјали.

Ирски стил

Плетените мантили, фустани кратки и долги елеци, повторно ги красат традиционални ирски мотиви. Оваа зима тие го поминаа спортското облекување и со цел за што

поголем контраст се комбинираат со тенки ткаенини и облека типична за летна сезона.

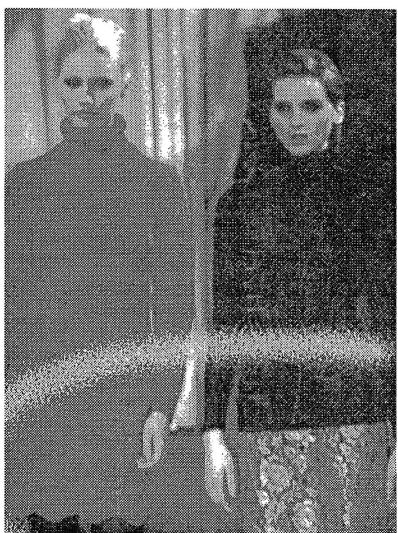
Моден хит - Ролки

Спроти екстравагантните изрази околу вратот, на градите, грбот... под влијание на модата од седумдесеттите, ролките повторно го наоѓаат своето место меѓу хитовите. Ги има на елеците, маиците, јакните и капутите, но и на свечените вечерни фустани.

Моден стил - "зграпчи и облечи"

Оваа есен и зима, слободно заборавете на старите модни правила за немешање на различни модни стилови, сложување на бои, шари и комбинација еднобојно - шарено. Оваа зима важи облекување без правила - "зграпчи и облечи". Секако како се што е на прв поглед едноставно и овој моден стил е убав само ако секој од различните делови на облеката, сам по себе е многу едноставен. Во ладните денови кои се пред нас можеш да облечиш јакна и летна маица или прслук од цинс. Она што секако морааш да облечеш еден зимски ден е џемпер - што пополн тоа помодерен.

Гордана Атанасова

НЕКОЛКУ НАЧИНИ НА ПРИГОТВУВАЊЕ НА КАФЕ

Вообично е гостите да ги послужите со кафе. Еве неколку рецепти според кои кафето можете да го подгответе на некој помалку вообичаен начин:

1. Кафе со ореви: Во секој филцан ставете по 2 лажички мелени ореви и додадете го свареното кафе.

2. Кафе со шлаг: Во поголеми филцани за кафе, или подобро за бело кафе, ставете обично сварено кафе. Потоа додајте изматена павлака со шеќер и украсете со рендано чоколадо.

3. Кафе со суви сливи: Изматете шлаг со шеќер и распоредете го во поголеми филцани во кои имате ставено сварено кафе и малку бренди. Во секој филцан додајте по 1 слива и малку цимет.

4. Каїучино: Во поголеми филцани ставете го свареното кафе. Додајте изматена павлака или пенесто изматено млеко. Потоа изрендајте чоколадо и додајте малку цимет.

5. Ирско кафе: Во секоја чаша ставете по 1 коцка шеќер. Додајте малку виски. Дополнете ја чашата со врело, црно кафе и украсете со шлаг.

6. Виенско кафе: Половина чаша павлака изматете со 1 лажиче

шеќер. Оставете ја во фрижидер да се олади. Во поголеми филцани ставете по 1 лажичка чоколадо во прав, 2 лажичиња шеќер во прав и 1 лажиче павлака. Сето тоа добро промешајте го за да добиете крем. Потоа во секој филцан ставете врело кафе. Украсувајте со кремот што предходно го ставивте во фрижидерот. На крајот додајте малку цимет.

7. Австриско кафе: Во поголеми филцани за бело кафе додајте по малку врела вода. Изматете 4 жолчки со 1 лажица мед, 2 лажици бренди или коњак. Смесата ставете ја во филцаните, додајте шлаг и врело кафе.

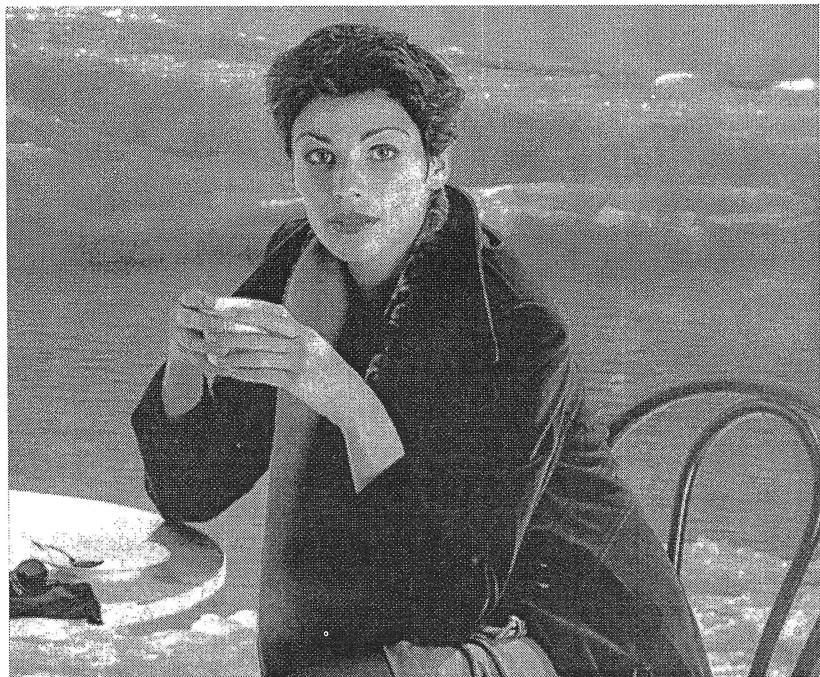
8. Ескимо кафе: Во секој филцан ставете по 1 изматена жолчка со шеќер, додајте врело кафе и веднаш послужете.

9. Ледено кафе: Во високи чаши ставете по 2 топчиња сладодед од ванила. Додајте претходно варено кафе кое треба да го изладите, потоа изматена павлака. За декорација во секоја чаша ставете по 1 бисквит.

10. Фаризеј кафе: Во загреани чаши ставете 2 см.рум. Додајте врело кафе и украсете со шлаг.

11. Кафе брило: Во загреани филцани ставете малку коњак или вињак. Додајте пола коцка шеќер и запалете ја смесата со оган. Потоа додајте го свареното кафе и украсете со шлаг.

Ренайса Пејсълъгоска

ЖЕНСКИОТ РАКОМЕТ НАЈДОБАР МАКЕДОНСКИ АМБАСАДОР

Во Германија од 30 ноември до 14 декември 1997 година се одржа XIII Светско првенство во ракомет за жени, на кое учествуваа и репрезентативките на Македонија. Тие нашата земја ја претставија на најсветол начин, надминувајќи се себеси со освојувањето на седмото место.

Иако во почетокот на првенството нашата репрезентација беше оквалификувана како аутсајдер, таа му покажа на целиот свет дека не е тоа и дека може уште повеќе. Буквално со осум играчи успеавме да одиграме девет одлични натпревари во кои што нашите ракометарки и во најтешките моменти играа со голема борбеност, пожртвуваност, сакајќи да дојдат до победа. Таа е единствената репрезентација која што успеа да го совлада олимпискиот, европскиот и сегашниот светски првак, Данска, со 25:23 (15:8), во натпревар во кој во текот на 60 минути беа супериорни, а во еден период водеа и со 9 голови разлика.

Претходното репрезентација на Македонија играше со Словенија, Кина и Русија. Во еден грчевит дебитантски натпревар на едно светско првенство ја совлада Словенија со 26:22 (11:11). Со Кина, нашите репрезентативки немаа некои поголеми тешкотии и ја совладаа со 30:24 (19:11), со што обезбедија влезница за понатамошното учество за разигрувањето, т.е. за осмина финалето. Натпреварот со Русија протече искрпувачки и Македонија беше совладана со резултат 22:19 (9:8). Последниот натпревар во групата, кој одлучуваше со каква позиција ќе стартираат репрезентативките на Македонија заврши без победник, со резултат 24:24 (9:12), а противник беше

репрезентацијата на Чешка.

Со 3 победи, 1 нерешен резултат и 1 пораз Македонија го освои второто место во групата, со што за противник ја доби третопласираната репрезентација од Ц групата, Романија. Нашите ракометарки го играа најискрпувачкиот и најдолгиот натпревар на светското првенство. Романките со помош на тенденциозните судии изнудија две продолженија од двапати по пет минути за на kraјот пак да изгубат. Борбениот дух и желбата за играње во четвртфиналето придонесоа овој натпревар да заврши со резултат 37:33 (29:29; 27:27; 13:15). Овие 70 голови што ги посигнаа и двете репрезентации се рекорд на едно светско првенство.

Во четвртфиналето Македонија го доби за противник домаќинот Германија и тоа беше крајот. Уште од самиот почеток Македонија беше сосочена од судиите при резултат од 2:0, поништувајќи го голот постигнат од Кастратовик, а подоцна истото се случи и со голот на Кисељева. Тоа беше охрабрување за Германија, која

вешто ја искористи забуната во нашите редови и на полувреме замина на одмор со шест голови разлика, 13:7. Во второто полувреме успеа да ја задржат разликата, делумно помогнати од судиите и на крајот славеа победа од 24:19.

Во борбата од петтото до осмото место Македонија првиот натпревар со Ј. Кореја го загуби со 34:26 (22:12), а вториот со Полска по продолжение од двапати по пет минути го доби со 36:34 (30:30; 18:12). Со победата над Полска, Македонија го освои високото седмо место на ова XIII по ред светско првенство. Се надеваме дека нема да биде и последно.

Репрезентативките ги засенија „искусните“ политичари, претставувајќи вистински „амбасадори“ на Република Македонија.

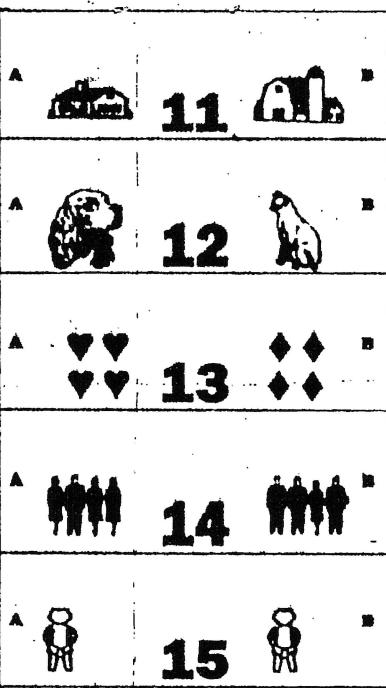
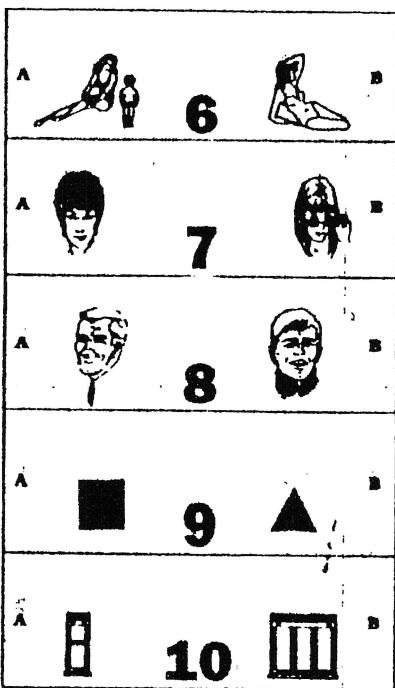
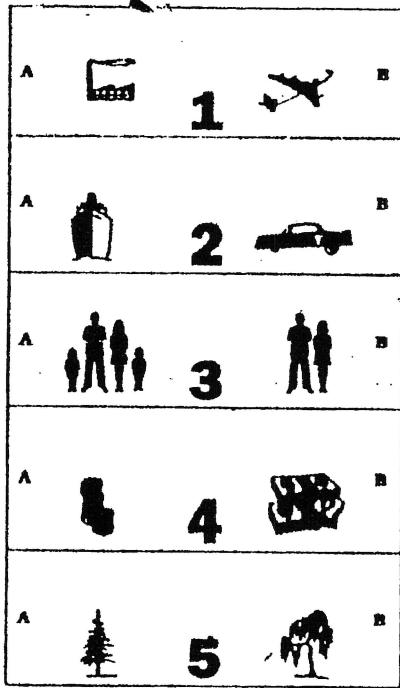
Антрфиле:

Македонската репрезентација беше предводена од силниот тренерски тандем Владимир Радиќ и Богдан Маковеј, а ја сочинува следните ракометарки: Нацева, Маслова, Кисељева, Георгиевска, Велкова, Ташчи, Кастратовик, Радуловик, Абрамова, Наумовска, Чупик, Филиповска, Боева и Пршеш.

Македонските ракометарки за 570 минути (9 натпревари со три продолженија од двапати по 5 минути) игра постигнаа 242 гола, а примија 240, што претставува позитивна гол-разлика. Од овие, најмногу ѝ припаѓа на најдобриот стрелец на првенството, Индира Кастратовик, која на секои 8 минути и 13 сек. постигнуваше по 1 гол, односно вкупно 71 гол.

Љубка Василовска

ИГРА НА ВИСТИНАТА?

Mодерно? Традиционално? Женствена? Феминистка? Романтична? Реална? Врзана за минатото? Ќе ви откриеме - веднаш - се што сте одсекогаш сакале да знаете за себе. Под еден, единствен услов: морате да одговарате на нашите прашања, како што ќе се одлучите за "A" или "B". Играта започнува!

1. Што Ве повеќе асоцира на прогрес?
2. Треба да одете на меден месец. Со што би отишле?
3. Какво е за Вас идеалното семејство?
4. Кои пари повеќе ги сакате?
5. Кое дрво е за Вас дрво на вечната љубов?
6. Од овие две фотографии, кои го прикажуваат телото, изберете ја онаа која повеќе Ви одговара?

7. Во која од овие девојки се препознавате себе си?

8. Кој Ви се човек повеќе до паѓа?

9. Да е Вашата личност претставена со симбол, би била...

10. Кои од овие два прозора дава повеќе идеи за друштвен живот?

11. Кога би требало да живеете на село, во една од овие куки, која бија избрале?

12. Кога би сакале Вашето сфаќање за љубовта да го прикажете симболично, со животни, што ќе одберете?

13. Погледнете ги двете карти. Едната го претставува Вашата иднина. Која?

14. Која од овие две групи луѓе, ги прикажуваат Вашите пријатели?

15. Кој пол е ова бебе? ("A" - машко; "B" - женско).

ОДГОВОРИ:

Секоја слика означена со "A" дава 10 поени. Израчунајте.

Повеќе од 90 поени:

Вашето срце е како сладок љубовен роман. Вие сте старомодна не затоа што сте во расчекор со времето, туку заради своите сфаќања за љубовта, и улогата на жената во општеството. Во суштина ја сакате единственоста и верувате во традиционалните вредности на семејството. Мислите дека жените, пред се, мораат да бидат женствени и да поседуваат чувство за мајчинство. Затоа понекогаш, сте затворена се повлекувате во свет на соништа; и не го забележувате она што Ве окружува. Секако, не сте динамичен тип.

- Ви недостасува малку иницијатива. Ги сакаш момчињата за да те штитат. Практична сте, одана, но многу мечтаете. Вашиот психолошки профил содржи и сенки кои не се баш секогаш позитивни. Но никој не е совршен.

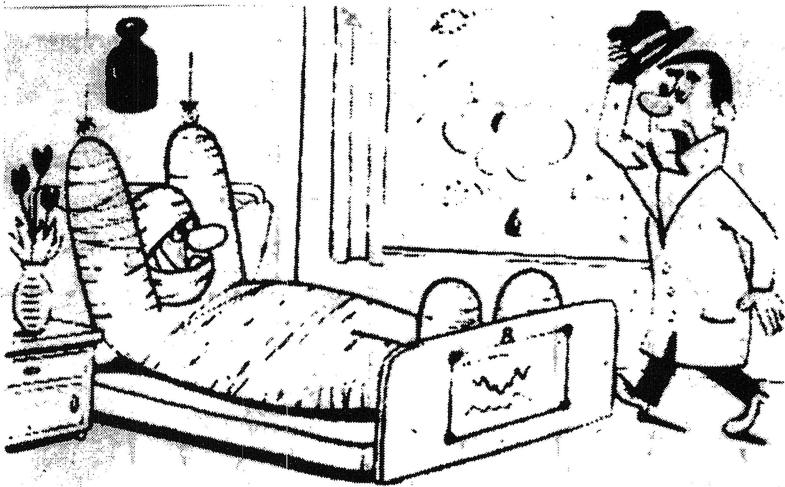
Од 50 - 90 поени:

Вашиот карактер е таков што не се откажувате од некој традиционални вредности. И за Вас е љубовта е главен глумец на сцената, на животот, па исто не можете да се опуштите и да бидете романтични и сентиментални. Сепак Вие сте модерен тип. Имате јасно одреден идентитет, слободна сте да распологате самата со себе - дури и секусално. Вашата верност не е долготрајна. Можно е водитештвото да сте се навикнале никогаш да не се каете, туку да се концентрирате исклучиво на сегашноста. Во љубовта сакате да сте заштитена, но не дозволувате сите одлуки да ги донесува вашиот партнер. Сакате да бидете апсолутно рамноправни со него.

Помалку од 50 поени:

Вашето срце е компјутер. Се разбира во перфектна синхронизација со времето во кое живееме. Секако, не сте ни машина, ни робот, иако би можел некој според вашата студеност тоа и да го помисли. Чувството за практичност и употреба, Ве прават поинаква. Од сентименталната и секусалната слобода сте направиле знаменце. И на Вас ви се допаѓа да се врзете за некој човек и за љубов само со еден човек. Но исто така многу добро знаете да се ослободите од врската која не Ви одговара - за да не пропаднете во неа. Љубовта Ви е многу важна, но исто толкашко значење му придавате и на својот идентитет, и на успехот спрема кој сте свртени со сите сили. Не сте феминистка во вистинска смисла на зборот. Но и покрај својот шарм, не сте прототип на женственост.

ХУМОР

- Имаш среќа, не мораиш да се движиш по вакво време!

УЧЕЊЕ

- Го научивте ли детето да зборува?
- Да. А сега го учиме да молчи!

ВРСКИ

- Телефонски столб му се додворува на електричниот:
- Мила, омажи се за мене, имам одлични врски.

ПРИПРАВНИК

- Ти, момче, веројатно си нов во претпријатиево, приправник?
- Да! Што треба да сторам за Вас?
- Ништо! Само кажи дали шефот Ви објасни што треба да работите?
- Да. Ме замоли да го разбудам кога ќе наиде директорот!

- Вие сигурно сте директор на претпријатието во кое работи маж ми!

Што ме чека следниот месец?

Врз основа на 4 чекори можеме да добиеме увид во тоа каков ќе ни биде следниот месец.

Прв чекор: наоѓање на личниот број.

Во моментот кога некоја личност ќе го добие своето име во тој момент ќе и биде одредена и судбината на таа личност. Личниот број говори за судбината и тоа кон што личноста се насочува во животот - го покажува карактерот на личноста и го потврдува едно од основните правила на астрологијата и херметиката: Карактерот на една личност е заправо нејзината судбина.

Тоа што ни е потребно за да го пронајдеме својот личен број се нумеролошките таблици кои се букви од азбуката распоредени во девет колони:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
А	Б	В	Г	Д	Ѓ	Е	Ж	З
И	Ј	К	Л	Љ	М	Н	Њ	О
П	Р	С	Т	Ќ	У	Ф	Х	Ц
Ч	Џ	Ш						

Пр. Маја Јованова = (6 + 1 + 2 + 1) + (2 + 9 + 3 + 1 + 7 + 9 + 3 + 1) = 45 = 4 + 5 = 9 е личниот број.

Вториот чекор, наоѓање на бројот на животниот пат:

Бројот на животниот пат е број кој се добива со собирање на броевите на датата на раѓање. Пр. на 4.5.1976 год. = 4 + 5 + 1 + 9 + 7 + 6 = 32 = 3 + 2 = 5

Трет чекор, наоѓање на бројот на судбината:

Бројот на судбината се добива со собирање на бројот на животниот пат и личниот број. Пр. на Маја Јованова личниот бр. е 9 + 5 бр. на животниот пат = 14 = 1 + 4 = 5.

Четврт чекор, наоѓање на бројот на месецот:

За да го најдете овој финален број треба да го соберете бројот на судбината со бр. на месецот кој не интересира и бројот на годината која е во прашање.

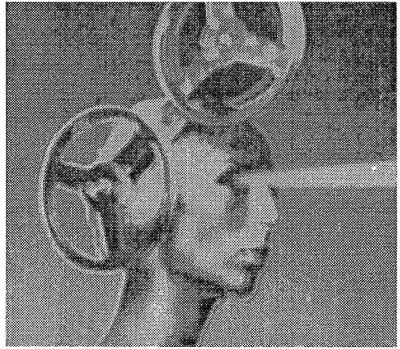
Пр. Каков ќе биде декември 1997 год. за Маја Јованова

$$\begin{aligned} \text{Бр. на судбина} &= (5) + (1 + 9 \\ &+ 9 + 7) + \text{месецот} (1 + 2) = 5 + 8 + 3 \\ &= 16 = 1 + 6 = 7 \end{aligned}$$

Потоа погледнете го резултатот, односно толкувањето на бројот за месецот кој не интересира. Ако добиете 10 тоа е 1 + 0 = 1

1: Било кој месец кој одговара на овој број за вас е месец на нови случувања. Тоа е добар месец за започнување на нови работи, патувања, барање и добивање помош, започнување на нови работни задачи, пишување писма и сл. Овој месец е добар за сето тоа што може да го исполниме сами и потпирајќи се на сопствени сили, бидејќи имаме повеќе иницијативна енергија и свесни сме за себе. Добро е времето за продажба, купување, промени и иницирање на нови работи.

2. Овој месец за вас е полн со различни искуства и неочекувани пресврти во случките. За неженетите и немажените ова е добар месец за склопување на брак. Внатрешниот немир во овој месец може да доведе до опасност поврзувања со сопствениот безгрижен став. Може

да дојде до убедувања со другите луѓе и прекини на некои пријателства, освен ако не вложите максимален напор работите да ги контролирате. Формула на овој месец е: мисли многу, не говори малку. Водете грижа за здравјето и избегнувајте конфликти.

3: Бројот што одговара на овој месец е идеален да ги исполните своите планови да ги измените, патувате и воопшто целиот месец ќе бидете доста активни и во непрекинатото движење и со желба многуда исполните за малку време. За тие што работат и тие што и се посветени на професијата ова може да биде многу важен месец кој донесува подобрувања. Ќе имате нови можности кои треба само да се искористат. Позитивни промени следат преку фамилијарниот живот.

4: Било кој месец кој одговара на овој број за вас е добар месец за завршување на незавршените задачи, и да вложите напор за да ги реализирате своите амбиции бидејќи во тоа ќе имате поддршка од другите луѓе. Овој месец е добар за сите работи кои се однесуваат на земјата, имотот, наследството и правото на регулирање на сопствениот статус. Ако во овој месец воспоставите разумност во своето насочување и добро просудување, ќе успеете во овој период и тоа ќе се чувствува и во многу месеци после овој. Во овој месец се поставуваат темели за идни активности.

5: Во овој месец доаѓа до информирана акција и затоа во него треба да бидете внимателни и во се што преземате. Во овој месец се борите против губитоците поради арганцијата, гордоста, екстравагант

цијата и губитокот на толерантноста. Губитоците и скандалите може да бидат резултат на погрешно насочените активности во овој месец. Не треба ништо да ризикувате - не треба да избрзувате и треба да бидете многу внимателни. Вознемирувачките вести може да стигнат овој месец, но треба да се избегнува вклучување на сопствениот аларм. Чувайте го здравјето, контролирајте го немирот и самоволијата и занимавајте се со креативна работа или аеробик или пливање.

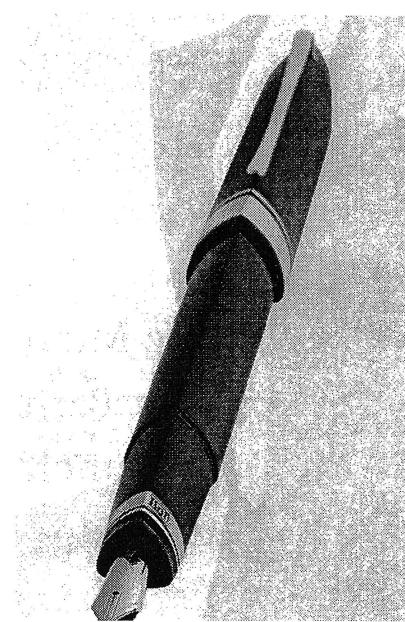
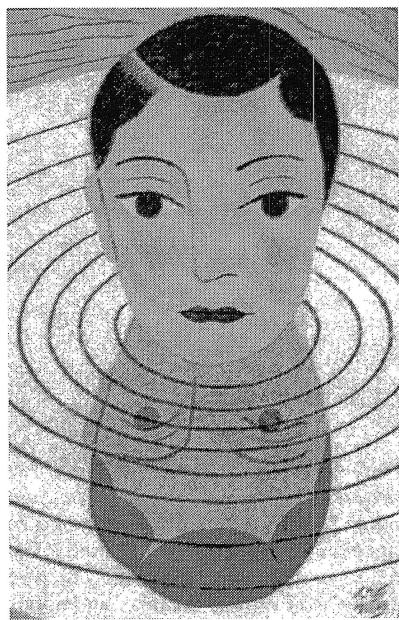
6: Овој месец зависи од вашата сопствена иницијатива. Вие овој месец можете да го направите користен и профитабилен или пак потполно бескорисен. Во фамилијарниот живот можете да имате некои проблеми, како што може да имате и одложување во реализација на саканите планови. Концентрацијата во овој месец ви е многу важна. Негувайте го здравјето и контролирајте ја својата нетолерантност. Ова е период на преминување меѓу минатиот и идниот.

7: Ова е месец на добри резултати! Во овој месец треба да ги следите своите инстинкти и впечатоци. Ова е добро време за читanje, студирање и истражување, исто така ова е месец на посети, друштвени контакти, планирања, патувања, започнување на нови работи, барање нова работа, купување, продавање, и инвестирање. Новите пријатели и пријатните искуства можат да го збогатат вашиот живот. Исто така, можете да имате и можност на пријатни моменти со "личноста на вашиот живот", олабавени и релаксирани заеднички моменти.

8: Во месецот ќе имате радикални промени и прогреси на еден поширок план. За време на влијанието на овој месец ќе бидете во состојба на ентузијазам и храброст,

способност на соочување и совладување на препреките која многу е нагласена како и запознавањата со влијателни луѓе, добивање на нови предлози и финансиски добитоци или зголемување на платата во овој месец се возможни. Раните финансиски вложувања може да бидат корисни и може да се добијат важни обавестувања. Во овој месец треба да бидете внимателни со огинот и ситните повреди, а во контактите со другите луѓе треба да ја избегнувате примената на сила и екстремни решенија.

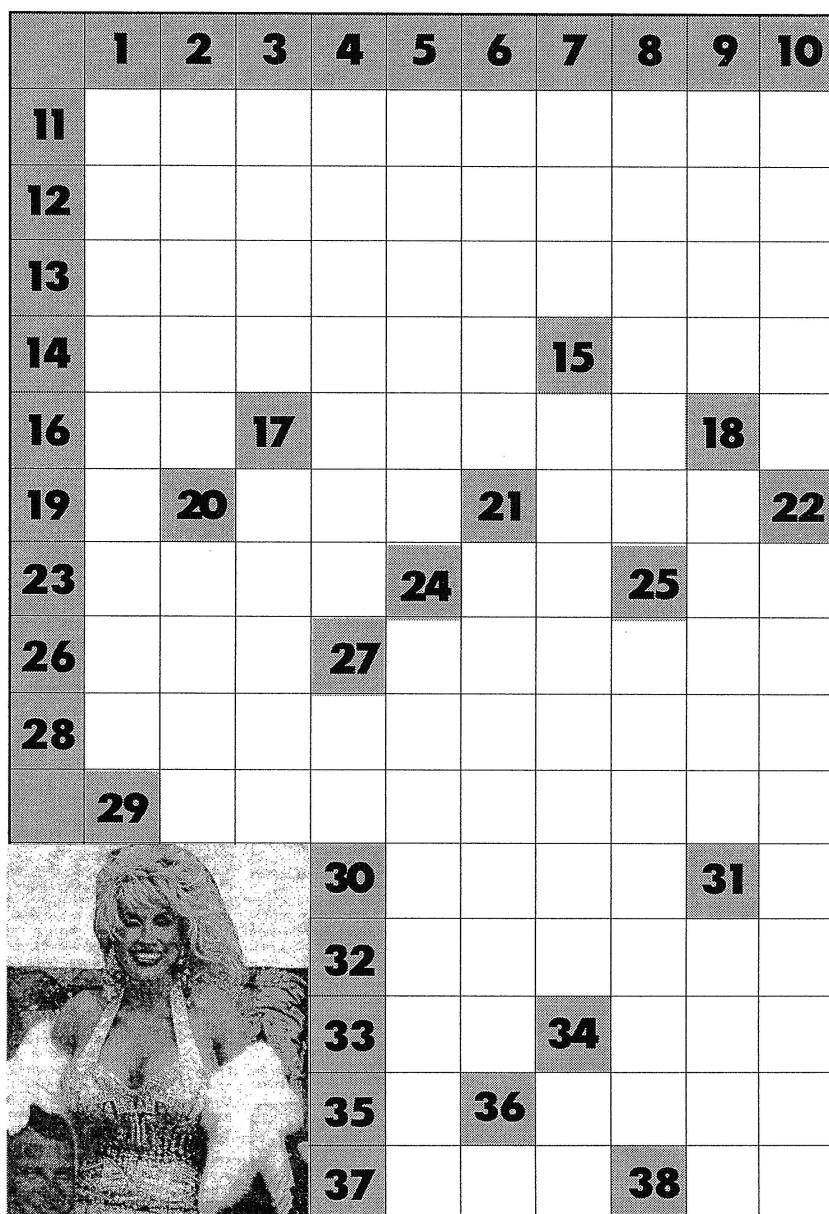
9: За вас овој месец е значаен. Имате можност да ги довршите задачите кои сте ги започнале одамна во некое друго време. Сето тоа што сега ќе го започнете како ново ќе ви биде многу полесно да го исполните, отколку што тоа предходно беше случај. Вашите амбиции и надежи ја доживуваат ренесансата и затоа внимателно треба да ги искачувате. Може да дојдете во допир со духовните знаења кои доаѓаат преку астрологијата, нумерологијата и др. Ентузијазмот и виталноста ви се зголемени, но треба да бидете повеќе насочени, бидејќи енергијата на овој месец ви е ограничена.

11: Во овој месец имате интензивни активности. Ќе бидете по-времено толку зафатени што нема да стигнувате да ги исполнувате своите планови. Сепак тоа што ќе ви го даде овој месец е нешто многу важно: меѓу останатото ќе разберете дека има силна волја, посилна отколку што сте мислеле и заради тоа во ова време ќе можете да ги совладате сите препреки многу полесно. Ќе имате мок, нови авантuri и исполнување на одамнешните амбиции половично или целосно.

12: Во овој месец треба да бидете многу внимателни. Другите на вас може да влијаат така да можат да ви го "симнат" расположението и еланот. Избегнувајте ја аргументацијата, брзањето, екстраваганцијата, контраверзноста и проблемите. Контролирајте ги своите емоции и толерантноста. Не ризикувајте овој месец, туку повеќе раководете се по вообичаените шеми, бидејќи овој месец не е поволен за започнување на нови работи. Импулсивноста и немирот можат само да донесат проблеми.

Астролог:
Светлана Арангеловик

РЕБУС 3,5

ХАДСОН

ХЕЈВОРТ

Печатува: Пок Пултам=Пок, Пулта, а

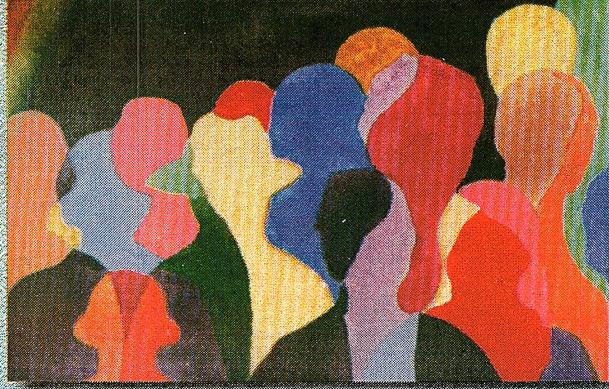
Автор:
Миланчо Миленковски

Автор:

Миланчо Миленкоски

ИЛО ТРАЈКОВСКИ

ГРАЃАНСКО СОДРУЖНИШТВО

Најавувањето од "огнениште кочии" на Vangelis и графикиште на Горѓи Чулаковски беа само појдов од плус на 12 Ноември да се биде во Универзитетската библиотека во Скопје и да се присуствува на јавноштрејштавување на книгата на Доцент Д-р. Ило Трајковски. За да не заглавам во автографашта научна олабочина а и од сложеноста и комплексноста на проблемот кој што го проучува (Цивилно - Граѓанско оиштесство) ќе бидам концизен и преку мал кроки - приказ ќе ви го доловам неговиот научен труд. Книгата прештавува "Мешави социолошка реконструкција на македонскоштрејштавување на современиот поим за SOCIETAS CIVILIS, односно синтагмата цивилно оиштесство (Societas civilis)" е апологија на минатото, а не е во функција на иднината, а ке го цитират и авторот кој вели "дека тоа не заглавува во замкашта на хешерогласијата предизвикана од социолингвистичката криза во која се наоѓа македонскоштрејштво, оиштесство во транзиција" а кој неговиот дојринос е во создавањето на терминот "Граѓанско содружништво" кој воедно и го идентификува македонскиот научен вокабулар. Целата негова експликација временски се определува околу 20 века од античките размили за (Граѓанското Содружништво)

да се до денешните современи пристапи околу тој проблем. Самоштрејштавување на мешави социолошки ниво укажува за предизвикот но и компилентиносата на Доцент Д-р Ило Трајковски, кој доспа успешно се изолирал од штоа шаканаречена терминологија и поимна конфузија. Како резултат на септо тоа исполнил една голема празнина во македонската социолингвистика со терминот Граѓанско Содружништво, но создава и нови импулси кога е во прашање теориската социологија.

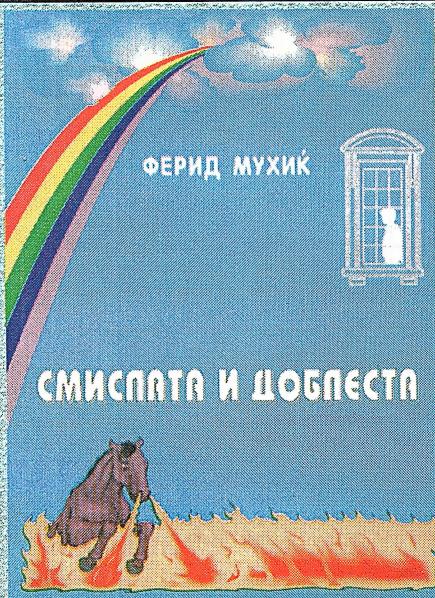
Научната креативност и социолошката имагинативност испрелишен низ посекогодишната истражувачка дејност успешно ја претставува во книгата "Граѓанско Содружништво" - раритет кој зрачи нови димензии за теориската социологија но штоа од друга страна би прештавувало и нов предизвик за авторот за емигристко поштедување на граѓанското содружништво во Македонија и пошироко, а за оние читателите кој се вклучени посредно или непосредно во оваа проблематика книгата би им прештавува еден вид водич низ историскиот развој на мислата за Граѓанското Содружништво.

Игор Васевски

Доц. Д-р. ИЛО ТРАЈКОВСКИ

ГРАЃАНСКО СОДРУЖНИШТВО

Звучиште од "огнениште кочии" на Vangelis и графикиште на Горѓи Чулаковски беа само појдов од плус на 12 Ноември да се биде во Универзитетската библиотека во Скопје и да се присуствува на јавноштрејштавување на книгата на Доцент Д-р. Ило Трајковски. За да не заглавам во автографашта научна олабочина а и од сложеноста и комплексноста на проблемот кој што го проучува (Цивилно - Граѓанско оиштесство) ќе бидам концизен и преку мал кроки - приказ ќе ви го доловам неговиот научен труд. Книгата прештавува "Мешави социолошка реконструкција на македонскоштрејштавување на современиот поим за SOCIETAS CIVILIS, односно синтагмата цивилно оиштесство (Societas civilis)" е апологија на минатото, а не е во функција на иднината, а ке го цитират и авторот кој вели "дека тоа не заглавува во замкашта на хешерогласијата предизвикана од социолингвистичката криза во која се наоѓа македонскоштрејштво, оиштесство во транзиција" а кој неговиот дојринос е во создавањето на терминот "Граѓанско содружништво" кој воедно и го идентификува македонскиот научен вокабулар. Целата негова експликација временски се определува околу 20 века од античките размили за (Граѓанското Содружништво)

ТРАЈАН ГОЦЕВСКИ

СОВРЕМЕННИ ТЕНДЕНЦИИ ОДБРАНАТА

multimedia

ВИЕ ГО ЗАСЛУЖУВАТЕ
НАДОБРОТО!

GENERAL
DISTRIBUTER

EIN·SOF

**HARDWARE / SOFTWARE / PUBLISHING
MULTIMEDIA / NETWORKING**

VO EKONOMSKI FAKULTET, SKOPJE
TEL./FAX 11 11 23; 11 23 08

